

HIND 5 SENTI

Õpilasteleht

Posti jooksev arve nr. 2188.

Toimetuse ja talituse: Ülikooli tän. nr. 21, Tartu.
Tallinna kontor: V.-Roosikrantsi 3, K. K./Ü. „Töökooli“ raamatukaupluses.
Kirjade aadress: „Õpilasteleht“, Tartu. — Postkast 8. Talituse tel. Tartu 80.

NR. 4. LAUPÄEV, 29. OKTOOBER 1932 I AASTAK.

Et koolis oleks armsam...

Õpilased, võtke ise osa oma koolielu korraldamisest!

ENNE.

Neid ridu kirjutades lahutavad nende kirjutajat koolipingist juba aastad. Kuid meele on jäänud mõndagi noilt päevilt, sest koolimälestused saavad meid kaua elus. Mäletan, et mu koolitee algus oli pisut teissugusem, kui see on teil, praegused õpilased. Valitses siis meil veel võõras võim ning kooliski nõuti palju võõras vaimus, palju, mille tähtsust ei mõistnud ning mida täitsime vaid seepärast, et nõuti ja kästi. Kui näiteks esimesel kooliaastal, vaevalt kooli tulnuna, tuli hakata puurima vene keele kallal, kuigi veel oma emakeeleski õieti lugeda ei mõistnud; kui nõuti käsusõnade sõna-sõnalist pähetuupimist (iga vahelejäädud „ning“ või „ja“ pärast pidi minema nurka), siis õpiti ja käidi koolis teatava vastumeelsusega ning hirmuga mõeldi mõneleegi tunnille. — Jah, oli aeg, mil koolitoas oli vähe rõõmu, töö oli sundus ning õpetajat kardeti, kui kurja ülemust, kes palju nõudis ja käskis.

NÜÜD.

Ajaratas on aga teinud ringi. Endisest pole jäänud palju, või ainult riismeid kuhugi koolitoota taganurka. Õpime nüüd oma vabas koolis ja teame kõik, milleks — et saada tugevamaks pärastiseks eluks ja tööks. Tõesti, on töö vahest nüüdki raske, kuid sellega lepime, sest teame, et midagi ei saavutata iseendast, et raskusi võites kasvab meie jõudki...

Vana kooli eesmärk oli kasvatada häid, sõnakuulelikke lapsi, kes kõike teevad, mis kästakse, küsimata — milleks? Tänapäeva õpilased juba teavad, et neist peab saama oma rahva häid poegi, häid riigikodanikke, kes igaüks teab, et ta on osake meie rahvast, kus igaühel on täita oma osa ja ülesanne, et oleks kord meil kõigil parem ning kaunim. Õpime ju teades, et kui üks meist jätkaks täitmata oma osa, jätkaks teinegi ning veelgi paljud, siis jääks teostamata paljugi tähtsat ja vajalikku, ning meie kõik kannataksime.

Sellele elutööle ja -ülesandele valmistumegi koolis.

KA KOOL ON ÜHISKOND.

Sääl pole võõraid käskijaid ega allasurutud käsutäitjaid, vaid — ühine tööpere, kus vastastikku abistatakse üksteist, kus igaüks täita oma osa. Sääl pole mõtet nõuda, ega nõutagi määruste täitmist, mis oleksid võõrad, vaid kõik nõuded on tingitud tegelikust vajadusest, sest kus elame koos hulgakesi, peab oma tegevust piirama, nii et me teisi ei takistaks nende töös. Kooliühiskonnas õpime olema ühiskonnaliikmeks pärastiseks elukski, õpime kasutama neid väärtusi, mis loonud eelmised põlvned ning tahame ka ise luua lisaks midagi uut.

Kui vahest juhtub, et tänapäevalgi kuskil õpilased ootavad vaid õpetaja korraldusi ning teevad üksnes seda, mis kästakse, siis on see küll pärandus endiselt ajult, vanast koolist, kus valitses võõras vaim ja surve. Kuid noilgi ajal tekkis omi soovve ning püüet isetegevusele, kuigi seda meeleldi ei nähtud, kuna selles kardeti hädaõhtu võõrale „kroonule“. Nüüd aga ei piirata õpilaste kasulikkust isetegevust, seda õhutataksegi ning võimalusi on palju rohkem kui endistel aegadel. Töö, tehtud vabast tahtest, on palju enam väärt kui sundtöö. Seepärast pole enam õige vaade, et õpetaja on kuri ülemus, õpilane aga — vaene vastuvaidlemata käsutäitja. Nad aga on ühise pere — kooliühiskonna liikmed, kus mõlemad ühendab tahe, et nende töö kannaks vilja, ning koolis oleks häa ja armas. Õpetaja ainult on vana ühiskonnas, tema poole võib pöörduda siis, kui tekkinud raskusi, millest ei saa ise üle, tema aitab kaasa õpilaste paremaile püüetele, ning võtab ka ise sellest osa. Palju aga on võimalusi õpilaste vabaks tegevuseks, sundimatuks tööks, et elu kooliühiskonnas muuta meeldivamaks ja kooliskäimist rõõmuks.

JUBA ÕPPETÖÖ ISE,

kui seda tehakse huviga, ootamata sundusi ning karistusi, on palju viljakam ning valmistaks kartuse asemel töö rõõmu, mis on kaunim kõigist rõõmu-

See, kes kardab raskusi, ei ole loodud nende võitjaks.

Tänast lehte 12 külge.

Ilmub igal laupäeval kogu kooliaasta.

Tellimishind postiga:

1 kuu . . . 20 senti | 3 kuud . 50 sent
2 „ . . . 40 „ | 6 „ . . . 1 kr.,
aastakäik . . . . . Kr. 1,50

Aadressi muutmise 25 senti.

Kuulutuste hinnad:

Kuulutuse küljel 5 senti m/m., lehe ees 10 s. m/m. Tekstis 12 s. m/m. Tekstis teksti kirjaga 15 senti m/m. ühe veeru laiuselt.

Kuulutuste vastuvõtm. kesknäd. kl. 3-ül

määrus ei evi väärtust, kui seda ei täidetak.

Olles harjunud korraga oma ümbruses, tahaks veel enamgi

ET MEIE ÜMBRUS OLEKS KA ILUS.

Nii mõnigi klassituba on nii igav ja ilutu, et otsekui masendav oleks sääl viibida. Kas ei võiks õpilased kooliühiskonna kandvama osana sellelegi mõelda, kuidas muuta oma klassiruumi nägusamaks? Seks pole alati palju vaja. — Mis oleks, kui asetaks akendele ja laudadele lilled, need maistekalt korraldaks, nende eest iga päev korralikult hoolitseks? Kui asetada pildid seintele. Sellekski pole ju vaja kallihinnalisi maale, vaid õnnestunud joonistised joonistustundidelt, asetatuna maistekalt raami alla või ka lihtsalt kartongile, kaunistaksid kooliruumi. Need valmistaksid ehk rohkemgi rõõmu, sest on — oma töö.

Jääb veel sadu muidki võimalusi kooliruumide (kooli ümbrusegi!) kaunistamiseks. Selles kõiges võivad õpilased teha palju omal algatusel. Selle ilusa harjumuse võib pärast viia koju.

Kuid kooliühiskonna elu ei piirdu üksnes oma ümbruse

„Ants, kui sa ostad endale ühe õuna, mis maksab kaks senti ja ühe raamatu, mis maksab 90 senti, — kui palju sul siis raha peab olema?“
„Härra õpetaja, täna ei tule sest midagi välja, emal oli vaevalt tururaha.“

korraldamisega. Jääb palju muudki tegevust ning võimalusi omalgatuseks õpilastele.

On päevi, milliseid oodatakse suure põnevusega koolis:

PEOD, PÜHAD, TÄHTPÄEVAD jne. Noiks päeviks oodatakse pühapäevameeleolu ja -rõõmu kooliühiskonda ning hallid muremõtted peavad siis põgenema kaugele, et anda maal rõõmsaile nägudele ja säravaile silmadele. Et saabuks see tõeline rõõm, selle eest hoolitseda võimaldub jälle ühiselt kõigil kooliühiskonna liikmeil. — Ühiselt arutletakse läbi ettekanded ning valmistatakse neile, ühiselt kõigi nõu ja jõuga võetakse osa ruumide kaunistamisest ning hoolitsetakse ettevõtte hää kordamineku eest, nagu ikka oma asja eest. Siis on rõõm kahekordne ning kooliühiskond leiab, et ta suudab paljugi korda saata, kui aga igaüks rakendab selleks oma paremad võimed ja tahte.

Peab valitsema omavaheline lugupidamine ja arusaamine kooliperes, et see oleks täielik. Et oleks igal selle pere liikmel tunne ja teadmine, et temast peetakse lugu selles peres, et hinnatakse temagi tööd, nii suur-väike kui see ka on, selleks peab valitsema sobiv vaim — ühisvaim. Ehk on mõnigi teist, lugejad, olnud haige ning sunnitud jääma eemale tükiks ajaks koolist. Kui palju rõõmu aga valmistab sel puhul, kui kaasõpilased sind meelestavad: külastavad või saadavad kimbu lilli sooviga, et ilmuksid peatselt taas nende keskele. Siis nagu ei oleks üksnes sina võitlemas oma haigusega, vaid seks aitaksid teisedki kaasa. Sind ei ole unustatud. Ja õige kooliühiskond ei unusta kedagi oma perest. Ja kui siis tervenemist taas tuleksid klassi, leiad eest hulga rõõmsaid tervitavaid silmi ning hüüatusi. Siis on rõõmu ja uut jõudu asuda uuesti oma töösse. On kaaslasi teidki tähtpäevi, mida võib meelestada: sünnipäevad, näiteks. Pole õpetajalgi suuremat rõõmu ja tasu oma töövaeva eest, kui tänu õpilasilt. Ja kui nii valitseb rõõmus meeleolu ja üksteise

Kooli aastapäevaks.

Hilda Tõnnov.

*Kui saabub sügis, ikka vihma sajab
ja koltund lehti ajab porri tuul,
kui külm ja nälj meilt linnud ära ajab —
see sünnib igal aastal porikuul —*

*siis varsti meie noor ja rõõmus pere
on väljas põllurajal, metsateel.
Mis pannud käärlima nii meie vere,
et meid ei tõkesta ei tuul, ei veed?*

*Eks maantee ääres seisa meie maja —
nii suur ja avar, päiksepaistet täis.
See teine kodu, talvekuiks meil vaja,
me lõunamaa, me tee nüüd sinna käib.*

*Sääl läbi talve elu keeb ja kohab.
On tööd ja muret, naeru, kilkamist.
Torm väljas teed ja rajad hange ajab,
ei takista see meie töötamist.*

*Nii kümme pikka rasket talve tema
on kogund hõlma väikseid sasipäid.
On õpetanud, juhtinud kui ema.
Neist paljud ammu laia ilma läind.*

*On täna sünnipäev me armsal koolil,
ta täna lipuehtes pürgädes.
Neil' tänu, kelle rasket töö ja hoolet
ta kasvas, kosus raskeis aegades.*

*Kuid sulle, armas kool, me teine kodu,
me kõigi soov ja palve ühine,
et suudaks püsida veel aastasadu
ning saata võimsaid noori elusse.*

mõistmine klassis, eks siis lähe töögi paremini.

Kuid mitte üksnes väline kord ning rõõmud ei too ja sisusta kooliühiskonna elu: sääl on tõsisemaidki huviseid igapäevaste kooliülesannete kõrval — vaba-tegevus —

OMAHARRASTUSED.

Pole meist ju kedagi, keda ei huvitaks ükski ala ega küsimus: üht huvitab kirjandus, teist ajalugu, kolmandat muusika, nel-

jandat tehnilised alad jne. jne. Need aga annavad küllalt vaba ja jõukohast tööd kõigile. Kuidas seda teha, seks leidub palju teid, et see tegevus oleks huvitav ja vaheldusrikas. Näiteks võib asutada omavahelisi huviringe, kus need veel puuduvad, kus siis ühiselt arutatakse mitmesuguseid küsimusi, esinetakse ettekannetega ning loetakse oma paremaid katsetusi. Isegi maa-alkoolis, kus õpilased tihtigi kaugele koju käivad, leiduks võima-

lusi ja ka aega, kui ühiselt õpetajatega selle üle nõu pidada. Lootusringi tööst võtavad muudugi kõik õpilased osa, et kasvada väärtuslikeks inimesiks ühiskonnale.

Juhtub õpilaste elus mõndagi huvitavat, tekib vahest mõnigi mõte, mida tahaks teistelegi teatavaks teha, seda võimaldab oma ajaleht —

SEINAAJALEHT.

Pole seks tarvis rohkem kui seinatahvel ning pisut järjekindlust ja hoolt vastavalt toimikonnalt ning kogu õpilasperelt, kes hoolitsevad, et oleks „lehes“ midagi huvitavat: teated koolielust, mõtteavaldusi, joonistusi jne. Kirjutisi (võib ka väljalõikeid ajalehist) vahetatakse, näiteks, nädalas kord.

Õpilastel on ju suuremgi ajaleht, mida loetakse üle riigi —

„ÕPILASLEHT“.

Toob ta ju iga laupäev värsket ja uut. Ka selle tellib kooliühiskond endale ning ühiselt loetakse seda, arutatakse mõndagi sääl käsitletut. Jätkub ju igale midagi huvitavat selle veergudel. Omastki elust oleks vahest pajatada mõnda, ja kui valminud mingi kirjutis või õnnestunud kirjand, eks või ju sellegi saata „Õpilasleht“. Samuti loete säält teiste koolide õpilaste töid, ning see lähendab nendega, kes otsivad, õpivad, mõtleavad ja teotsevad kuskil teisel, nagu teiegi.

Kui on valminud ettekandmis- materjali rohkem, võib kutsuda kuulama-vaatama isegi vanemaid. Siis on kooliühiskond veelgi täielikum: ka vanemad kuuluvad kuidagi sinna ühisperre ning neil on häameel iga teie õnnestumise üle, siis säravad nendegi silmad.

Eks siis muutu kool peagi teiseks koduks, kus meeleldi oleksid ja kus on palju rõõmu igal kooliperelasel, oma ülesanne ja koht.

Õpilased, asuge korraldama ise oma koolielu, teil on seks palju võimalusi. Vanemad kaaslased, õpetajad, aitavad meeleldi kaasa.

Karl Laane.

Reisisekklusi Egiptusest.

Teine päätükk.

Esimene, mida nägin ses „uues elus“, oli metsik heitlus kaldal, mille ääre jäi seisma „Baron Hall“. Vastaspoolteks olid araablased kirjades määrdinud, katkistes kuubedes, punaste seostega, ja egiptlased-politseinikud, kes, kepid käes, tormasid metsikult uluva ja vehkleva salga pääle.

Kaldast meie laevalaeni jäi vahet umbes 2 meetrit. Kui ühendussild pikkamisi alla laskus, asus

kogu see jõuk kallaletungile sellise ägeduse ja hooga nagu riffid, kes piiravad kindlust. Nad tungisid laevalaele ja paiskusid tormihöona meie kallale.

Tume, higine nagu kummardus mu kohal, kuuldus arusaamatu mulin, pruun käsi haaras mu seljakoti...

„Hei!“ hüüdsin ma, kiskudes tagasi oma varandust ja surudes seda jalgade vahele.

„Kas võorastemajja, sir?“

„Jaama? Kuhu?“ sumises ümber ringi... Kuid enne kui suutsin vastata, tõmbas keegi tagant poolt mu seljakoti ja tahtis juba minema pista. Joostes mõne sammu ja lastes lendu mõned sõimusõnad, vallutasin selle uuesti.

Mitte vähem kui tosin inimest piiras mind; nad kiunusid, kiskusid mind kuuenõopidest ja käisest, esitasid mulle viiskümmend küsimust kümnes erikeeles, pakkusid egiptuse raha, piltpostkaarte, paberosse, vöörimeest, mööbliga tube, juhte ja rebisid mul käte vahelt ära mu õnnetu koti.

Lõpuks katkes mu kannatus ja kiiresti ringi pöördudes jagasin välja tosina võrra kõrvakiile, kuklavõmme ja kolakuid. Araab-

laste mulin muutus endisest valjumaks, ja nad lendasid igasse kaare lajali...

Kuid vabastatud territooriumile astus otsekoheselt väike tõmmunahkne inimene sinises livrees ja rahulikult võttis üle mu sumadani.

„Kas sõidate Kairosse, sir? Olen „Kedivial“ võorastemaja agent. Siin on hinnakiri, sir. Väga odav. Viin teid vaksalini, see ei lähe teile mitte midagi maksma pääle trammi sõiduraha.“

„Kui te just nii tahate, võite ju mind juhutada. Aga ma ei anna teile selle eest tõepoolest mitte midagi. Teed leian isegi.“

„Vannun, et see teile mitte pennigi maksma ei lähe, sir. Lähme rutemini,“ hüüdis ta, tõugates kedagi sumadaniga kõhtu, ja

Miku isa, rätsep Kõrkjas, oli väga ärritatud, sest ta poeg võis sikliga põrgata seina või puude vastu ja saada surma. Madaam Kõrkjas, Miku ema, nuttis ahas-tavalt ja kurtis vahetpidamata: „Oh, mu pojuke, küll sa nüüd näed tuhat surma!“ Ka Leeni isa ja ema olid surmahirmus oma lapse pärast ja ema nuttis valusasti. Kohutav oli mõelda, et lapsed võivad nüüd kihutada linna ja hukkuda säääl kihavas uulitsaliikumises.

Kes aga ei kurvastanud, see oli Pritsu lesk isa, vana joomar kingsepp Tuiam. Leeni ema juure tuigerdades ta rääkis joojnuna segaseil sõnul:

„Pole viga, möldriperenaine! Las mu nadikael poeg teeb su tütreaga väikese lõbusõidu... Pritsust saab tubli kingsepp... vahva pigikäpp...“ Joomahaige Tuiam ei hoolinud palju oma lapsest.

Kitseküla rahvas ei olnud veel kuigi kaua sedaviisi koos viibinud, kui seljata-gant, küla veskipoolsest otsast, kostis kõrvu sikli müdin. Kõikide pilgud pöördusid otsekohe sinnapoole.

Lähenes sikkell suure kiiruga kihuta-des. Hädavaevalt külarahvas sai teelt kõrvale, kui sikkell juba kihutas neist pöörase kiiruga mööda.

Mikk istus sikli sadulas, suured, laia-de tumedate äärtega kaitseprillid ees, nagu aga kahvatu-valge ja juuksed hirmust püsti; sikli juhtpidemeid ta hoidis kramplikult peos. Ta arvatavasti ei näinud enese ümber muud kui eesolevat keskteed, mida mööda juhtis siklit. Vististi olid Miku kehalised võimed kõik koondunud ainult sellele, kuidas tormavat siklit hoida teelt kõrvale sattumast. Õnnekom-bel Mikk oli siiski õigel ajal taibanud

pöördma sikli linna teelt küla ümber käivale ringteele.

Mikust veidi madalamal, sikli korvis, istusid Prits ja Leeni, esimene üllatunud ja tõise näoga, teine aga hirmunud.

Külarahval ei jäänud nende vaatlemiseks palju aega, sest sikli möödumine kestis ainult silmapilgu, siis ta kihutas juba tükk maad neist eemal edasi ja kadus peagi küla teise nurga taha, kadudes rahva silmist.

Alles nüüd, kui enam ei olnud siklit näha, vallandusid rahva keelepaelad. Hakati suure käraga arutama, kuidas saaks kinni pidada sikli. Eedi seletas küll, et poisid nähtavasti üsna lahti on väännud sikli värgid ja sikkell käib nüüd väga suure kiiruga, seepärast peab hoidma aina eemale, et mitte sattuda sikli rataste alla. Arvatavasti Mikk ringleb küla ümber niikaua kuni bensiin lõpeb ja sikkell ise jääb seisma. Sest siklit varem peatada Mikk nähtavasti ei oska.

Kitseküla rahvas aga ei võtnud kuulda Eedi mõistlikku nõu, seepärast neile tuli palju ebameeldivaid seiklusi.

4. Hajameelsed päästa-tahtjad.

Niipea kui sikkell küla nurgal teel männiku poole pööris ja arvata võis, et ta ringi tehes ümber küla ja männiku-tuka teiselt poolt küla jälle varsti tuleb nähtavale, rutati tegema takistusi teele ette, et sundida säääl siklit seisma jääma. Kiiruga haarati, mis kellelegi kustki pihku puutus ja kanti teele. Kõigepäält kasutati neid riistapuid, mis varem teele joostes keegi kodust oli pihku haaranud ja kaasa toonud. Löödi maa sisse püsti labidad, hangud ja muud vähegi terava otsaga esemed ja seati sinna vahele muid-

ki asju. Naised tirisid lähemaist majust igasuguseid tunne-tänne, ämbreid, vanne, kappe, vaku, sõelu, sarju, kirne ja palju muud majakraami. Lapsed tassisid aia-taguseist lisaks mitmesuguseid katkisi padu, potte, panne, kanne, kausse, kruuse ja kõike muud kolu. Hunniku otsa Kõntsa Mall viskas veel oma toobri.

Kõike seda tehti äärmise kiiruga. Ei olnud säääl kellelgi aega ümber vaadata, vaid asju kandes sörgiti jooksu. Kuid hädavaevalt jõuti viimsed varad visata hunniku otsa, kui juba mootori müdin tuli kuuldavale oodatavalt poolt; järgmisel silmapilgul sikkell ilmiski küla veskipoolse nurga tagant nähtavale. Pöörase kiiruga ta lähenes ettetehtud risuhunnikule. Kõigi silmad ja mõtted olid pöördunud sel silmapilgul tõkkele. Hinge pidades oodati, sest igäüks aimas tulevat midagi kohutavat. Kestis kõigest mõni sekund, siis sikkell oli saabunud tõkkeni. Kuuldus lühike hirmus mürts, selle järel ragin, siis vuhimine ja vingumine õhus ning juba järgmisel hetkel sikkell oli murdunud läbi tõkkest ja jatkas sõitu ühetooniliselt murisedes ja popsudes.

Täiel jõul kihutav tugev sõiduk oli laiali paisanud tõkkehunniku.

Ta oli sellest läbi tormanud nagu kahurikuul kartulihunnikust. Pajad ja potid lendasid kõrgele üles, püttide ja katkipi-gistatud kappade ning koorekirnude laud paisati üle majade katuste. Kõntsa Malle vana toober oli sattunud otse sikli ette ja veeris nüüd suure kolinaga tuhatnelja edasi, ikka toll-tolladi, toll-tolladi... Alles mõnesaja sammu kaugusel lendas toober rängalt kolksudes vastu teeäärset kiviaeda.

Sikli tõkkest läbimurdmine oli sündinud viirastuslikult kiiresti ja Kitseküla rahva meeli rabanud välguna, nii et alles mõne minuti järele suudeti toibuda. Oh seda kisa, mis siis tõsis! Siunati, naerdi, sülitati, imestati, karjuti üksteisele mi-

jooksis suure rutuga üle ühendussilla.

Tagaetuna suurest „juhtide“ jõugust, jooksime mööda kallast edasi, kuid järsku mingi värav neelis niihästi sumadani kui ka selle kandja.

Tormasin talle järele nagu hagi-gijas jälgi mööda, komistades inimestele ja tõugates ümber mitmesuguseid asju, ja lõpuks osutusin mingi laua ees...

Tegin sumadani lahti, tolli-ametnik hakkas asju läbi vaata-ma, leidis jupikese salami-vorsti, lõi sumadani kinni ja kleepis kaanele kviitungi. Mu pakikand-ja hüüdis mulle, et Kairo kiirrong läheb minema poole tunni pärast, ja tormas edasi.

Jooksime ruttu läbi võre-vä-rava, ja hoobilt neelis mind met-sik liiklemise, müra ja heredate värvid vool. Kõrged majad lampkatustega, varem, võõras-temajade suurepäraseid ehitised, tühjajad platsid, prügihunnik — mägi, millesse käsitöölised ja kohvikute pidajad on kaevanud

koopad oma poodide jaoks; selle rohtunud külgedel söövad rahu-likult kitsed. Säääl kõrvale jälle kuuekordne maja, siis valuv mo-šee, mis näib nagu tukkuvat pal-mide all, küünid, omid, turg, jälle tore võõrastemaja, ja jälle prügi-hunnik, ja nende elamute pääl, sees ja ees kihavad nagu sipel-gad inimesed ja loomad...

Autode ja trammide vahelt läbi lähevad suurtes tolmupilve-des lammaste ja kitsede karjad, mööda raskete koormate all kõi-kuvaist pikist kaameliridadest kihutavad siklid, hirmutades oma märgukelladega eesleid, sarvili-sed mustjashallid pühvlid suru-vad oma võimsad kehad läbi m-dise liikumise. Keset kihutavaid ratsanikke, jalgrattureid, vura-vaid sõidukeid, poolalasti tõm-munahkseid lapsi, koeri, kasse ja kanu, kes siplevad tolmus, — keset kogu seda kirjut virr-varri jääb veelgi ruumi murelikkude, ruttavate, karjuvate, kauplevate ja vehklevate inimeste voolule.

Selle pildi haaras mu pikk

kümnendiksekundiga, aga selle ajavahemiku jooksul oli mu juht juba suutnud hüpata trammiva-gunisse ja sääält uuesti jälle maha. Ta karjus mulle ja kiirustas mind, noogutades päaga, tõukas mu sõna otsemas mõttes sumadani-ga järgmisse vagunisse ja hüppas mulle järele.

Samasugune lärm ja virr-varr oli ka vagunis. Vahetpidamata tuli kerjuseid, kes näitasid oma vigaseid käsi-jalgu, ajalehe-, lo-terii-piletite-, puuvilja-, maius-tuste-, sigari-, limonadi- ja ei tea veel mille müüjaid. Mu külge jäid igale poole rippuma väikesed poisijõmpsikad ja noormehed, kes kõigest väest tahtsid puhas-tada minu kui välismaalase saa-paid, näidata linna tähelepanu-väärivaid kohti ja kanda mu ok-matut pagasit. Neist oli niisama raske lahti saada kui kärbeste parvest, kes vahetpidamata põri-sesid kõrva juures ja kippusid kas või suhu ja ninna. Kogu kambast vaevalt kümnendik mak-sis sõiduraha: vaguniesine oli

„jäneseid“ täis, pulvritel tilpnes tosin räbalais jõnglasi, aga ta-gant olid kinni hakanud veel mõ-ned ja gratturid. Kui vaguni-juht eest tolm tükki välja tõukas, hüppas tagantpoolt kuus uut pääle.

Tahtmatult tuli mulle meele mu praktika selles asjas Ameerika raudteedel.

Järsku katkes film: tugevasti küljele kaldudes pööris vagun ümber nurga, sõitis väravast välja liivasele platsile, ja kõik tormasid üksteist-tõugates kisa ja käraga välja, just kui oleks va-gunis lõhkenud pomm.

„Vaksal sir! Kas teine klass Kairose?“ küsis mu juht, siru-tades käe raha järele ja valmis-tudes vaksali poole jooksma pistma.

„Ei, kolmas“, vastasin ja tõm-basin välja oma naela.

Juht tõttas puust majakese juure, mida ümbritses käratsev jõuk.

Kuldraha lendas välgu kiiruse-ga mulle täiesti tundmatu määrdinud

dagi, kuigi teise Juttu üldises käras võimatu oli kuulda.

Palju oli ka neid, kellele sikkil tökkehunnikust oli virtanud mõne asja pähe või näkku, need katsusid ja silitasid ohkides oma haigeid kohti. Nii oli Paadre Anneie karja-Reeda suur savist joogikruus kukkunud otse lagipähe ja säääl läinud lõhki; nüüd olid Anne ja Reet ägedasti tülis. Ann kaebas valu ja tõreles Reeta, et see toonud oma näotu kruusi tökkehunnikusse; Reet aga oli Annele vihane ja püüdis sellele selgeks teha, et kui poleks olnud ees Anne rumalat pääkolu, siis ta kaldis joogikruus oleks jäänud terveks.

Mõnel teisel olid õhkupaisatud puunõude lauad lõõnud ninale punase muhu või silmakulmu katki. Nii oli Kitseküla rahval kaebamiseks ja kisamiseks küllalt põhjust.

Siiski Kitseküla meeskodanikel polnud aega viita, sest taheti sikkil kinni püüda, maksku see kas või elu.

Rätsep Kõrkjas, Miku isa, kes oli Kitseküla tuletõrje ühingu esimees, oli sattunud väga omapärasele mõttele: kustutada veega sikli mootor. Sellest suurepärasest mõttest vaimustatud Kõrkjas hüppas Upsi tänava otsas olevale suurele kivile ja käsutas Kitseküla vahvad tuletõrjujad kiiremas korras küla tuletõrjeriistade kuuri juure. Säält pidi tuule kiiruga kohale toodama pump ja prits.

Seda Kõrkjas ei tarvitsenud kaks korda ütelda. Veel ta ei olnud lõpetanud viimaseid sõnu, kui tuletõrjujad juba ruttasid täitma oma ülema käsku ja mõne minuti jooksul olidki pump ja prits toimetatud sündmuskohale. Aega viitmata juhiti pumba tõmbevooliku ots lähemasse kaevu, seati pump löögivalmis ja harutati voolik lahti. Kõik see sündis haruldase kiiruga.

Päälük Kõrkjas võis olla uhke oma meeste üle, nii kiiresti oli käsk täidetud.

Kõlasid jälle käsud ja välgukiirul mehed asusid oma kohtadele pumba ja pritsi juure jäädes ootama uusi käskke.

Kõrkjas, ikka veel kivi otsas, silitas rahul olles oma habet ja vahtis teraselt sinnapöörde, kust võis oodata siklit.

Nagu varem nii ka nüüd sikkil ei lasknud oodata kaua enda pääle, vaid vilksatas peagi küla nurga tagant välja ja tormas vaatajate poole. Samal hetkel Kõrkjas andis tuletõrjujatele märku tegutsemiseks. Kohe neli meest ühel ja neli teisel pool

pumba lingu juures hakkasid töötama, rõhudes ja tõstes kord üht, kord teist lingu.

Kõrkjas kivi otsas käsutas ja löi kätega takti:

„Korraga! — Üks, kaks! — Üks, kaks! Kiiremalt! — Üks, kaks! — Üks, kaks! — Üks, kaks!!!“

Pump käis rõuh-rõuh — rõuh-rõuh! ja juba mõne löögi järel purskas vesi voolikust. Seks ajaks sikkil oli jõudnud parajasti lähedusse. Aega polnud viita sekunditki ja Kõrkjas käsutas: „Vesi pihta!“

Siiski vooliku otsa juures seisjad joajuhtijad olid Kõrkjast ette jõudnud, nii et kui päälük käsutas vee sikli pihta, siis tõepoolest see juba lainetaski siklile ja sõitjaile vastu. Sikkil kihutas pööraselt, seepärast kiirustasid ka tuletõrjujad. Pumbalingud aina lendasid üles-alla ja vesi purskas sisisedes voolikust tabades siklit ja sõitjaid tugeva jõuga.

See oli karm üllatus väikestele siklisõitjatele. Leeni ei suutnud vastu panna nägu ja käsi valusasti pekssvale külmale veejoale, vaid laskus sikli korvi põhja. Prits seadis käed krimpsutõmbunud näo ette varjuks. Mikul vaesel ei olnud võimalik end kaitsta, sest ta pidi kogu aja hoidma siklit õigel teel. Kange veevalang sadas kui rahe Mikule näkku ja silmi. Vesi tuli niisuguse hooga, et ei aidanud kaitseprillidki. Talumatus valus ta sulges pilguks silmad. Vaevalt ta suutis hoida end sikli saduvas kange veejoa surve all. Kõik näis Mikul silmapilguks tumenevat. Siis läks küll jälle selgeks, aga sellest väikesest meelesegadusest oli jätkunud sikli teelt kõrvale sattumiseks.

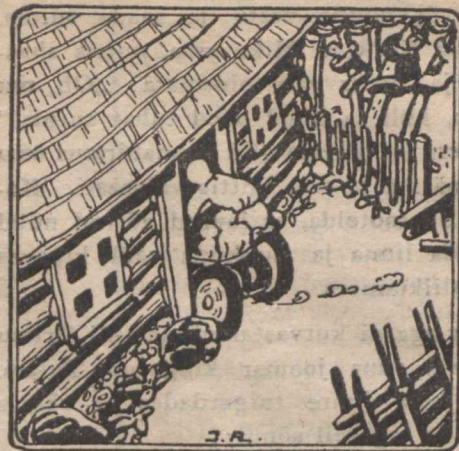
Mikk oli veega võideldes tahtmata teinud pöörde ja nüüd sikkil kihutas teelt kõrvale, sihtides otse tuletõrjujate ja päältvaatajate poole.

* * *

Sikli mootorit veega kustutada ei olnud muidugi korda läinud, seda oleks lähemal järelekaalumisel tõepoolest võinud ka ette arvata. Kitseküla rahva, eriti rätsep Kõrkja hajameelsus selles suhtes tõi palju kimbatusi Kitsekülaale.

Niipea kui sikkil pööris nina tuletõrjujate ja rahva poole, tekkis säääl suur segadus, hädakisa ja põgenemine. Olgugi, et sikkil liikus edasi väga kiiresti, inimesed olid siiski kinnemad päästma oma elu.

Kõige esimesena lasi jalga vana Kõrkjas. Kuid teisedki tuletõrjujad ja rahvas nende kannul ei olnud laisemad. Põgenedes murti maha ühisel jõul Upsi-tädi tänava-

aed ja joosti varju peenraid lamedaks tallates edasi õunaaeda või kuhu keegi iganes sai; mõned ronisid orava kiirusega puude otsa.

Alles siis, kui enam ei kuulnud sikli mootori müdinat, juleti vaadata ümber. Mis nüüd nähti, ajas nägijail ihukarvad püsti. Sikkil oli pöörnud Upsi tänavasse ja murdnud vana maha ühes sambaga. Nüüd ta parajasti kihutas täie hooga sisse Upsi-tädi majakese uksest. Naised ja nõrgaverelisemad ei suutnud selle nägemisel hoida tagasi karjatust.

Kuid oli julgemaidki. Kõrkjas, kes küll esimesena pistis plagama tee äärest ning esimesena ronis puu otsa, oli nüüd jälle kõige südikanis seirama siklit — hüppas puu otsast ja hüüdis võidurõõmsalt:

„No nüüd see elukas on meil käes!“ Ise aga pani jooksma Upsi maja poole siklile järele ning teised Kitseküla elanikud tormasid ta kannul. Kõigil näis olevat arvamine, et nüüd sikkil on sattunud majja kinni nagu hiir lõksu. Rahvaparv tormas uudishimust actuna siklile järele peaaegu samas rüünaga, nagu silmapilk varem hirmuhoos põgenes selle eest.

Ka see osa rahvast, kes oli seisnud teepool teed ja sikli ilmumisel saanud kaela samase vee külma vett nagu väikesed siklisõitjadki, jooksis nüüd teistele järele Upsi-tädi majakese poole. Ainult veski põline sulane Ott jäi paigale, valas piibuust vee välja, võttis taskust nahkse tubakakoti ja hakkas laadima piipu kuiva tubakaga.

mehikese pihku, kes jõuku sisse tungis ja hüppas ühe vanameheturjale. Jõugust kuuldus sõimamine, kisa ja karjumine. Ja järsku mehike lendas sääält välja, just nagu oleks ta kahurist lastud, ja tõi tõepoolest kolmanda klassi pileti ja ülejäänud raha.

Bakšiš!¹⁾

See ongi see kuulus sõna, mida eurooplastest turistide arvamis mõõda esimesena lällutab viiekuine laps Idas, ja mis on ka viimseks õhkeks surivoodil.

Mehike nõudis kaks piastrit,

¹⁾ Jootraha.

sai ühe, palus, nurus, sõimas ja vandus — sai vastuseks kahekordselt sõimu- ja vandesõnu minu juhilt, — ja järsku pani käe laubale ja huultele ja kummardas, avaldades kõige suuremat rahulolu ja tänulikkust.

Minut hiljem surusin enda kiirrongi vagunisse. Agent hüppas vagunitrepile, ja ma andsin talle kokkulepitud tramm- ja tolliraha ja tema nõudel karjusin läbi akna talle oma nime.

Inetud eeslinnad, mahajäetud majad, mustuse hunnikud, vabrikud, gaasitehas vilksatasid mõõda, selle järele tuli nähtavale

määratu suur soo, kust läbi kõrkja ja pilliroo paistis õline vesi. Veidi hiljemini avanes mu silmade ees delta.

Niiluse kanalid särasid päikese käes, purjepaadid liuglesid nendel nagu suured valged tuid. Weega üleujutatud põldudel tärkas riisi ja maisi hambuline oras, aga säääl, kust vesi oli juba ära lastud, käisid raskeil sammel mõõda musta soopinda higised fellahid¹⁾, hoides käes samasuguse ehitusega puuatra, milline oli tarvitusel vaaraode ajal. (Nägin kord

¹⁾ Egiptuse talupojad.

muuseumis sellist atra, mis oli välja kaevatud neljatuhanda aasta eest elanud vaarao hauast!) Veel imelisem oli rake — härja või eesli kõrval käis tingimata fellahi naine. Kuid see ei olegi nii ebainimlik nagu näib. Muda, mis iga-aastaselt Niiluse üle kallaste tulekul maha jääb, tarvitseb ainult kergelt kratsida; selle järele külib fellah riisi, herne või puuvilla maha ja ajab külitud väljale karja, kes seemned sisse sõtkub; aga kõige muu eest hoolitseb „Allahi päike“, kes alati naeratab sellele maale.

(Järgneb.)

Onuga seebivabrikus.

Onu Kaarel elas linnas. Ta oli seebivabriku „Odöri“ vanem meister. Pühade ajal sõitis ta alati meile Salumetsa. Ja see meeldis mulle ja mu pisikesele õele üle kõige, sest onu tõi alati kaasa linnakosti. Muud, kui ootasime pühi, sest siis tuli onu Kaarel. Mind huvitas aga kõige rohkem see, mis onu vabrikus teeb. Küll oleks tahtnud näha häämeelega seda suurt vabrikut, masinaid ja kõike seda, millest onu nii huvitavalt kõneles.

Ja nüüd nelipühi teisel pühapäeval, kui onu jälle meil oli, avaldasin temale oma ammuse soovi. Isa ja ema olid minuga nõus ja ma sõitsin koos onuga järgmisel päeval Tallinna, kohe paariks nädalaks onu juure.

Olid need aga ilusad ja huvitavad päevad! Iga päev jooksin onu juure vabrikusse ja veetsin siin meeleldi mitu tundi. Kõige huvitavam oli seista onuga seebikatla juures või istuda kõrge laboratooriumi toolil.

Väriseva südamega tõusin seebipritsetega kaetud trepiastmeid mööda üles, mis ümbritses katla ülemist osa. Onu oma sinises töökuues nägi välja nagu kapten oma sillal. Hiigla katlas tõusis ja vajus kollane, raskelt klokutav vedel seebimass, vihane, nagu Peipsi uputuse eel. Väike ettevaatamatus — ja nelituhat (4000!) puuda põletatav keeva seebiputru võib valguda katlast alla, uputada kogu vabriku ruumi ja sisseseaded ning surmates ja vigastades inimesi.

Kuid onu Kaarel, kapten kaptenisillal, ei maga: väike käänak ventiilikruvist, ja üleliigne aur lendab vingudes katlast välja ning tige loom on vaikne ja alistuv kui lamma.

Nagu põllumees taevamärkide

Mida ma oskasin ja mida ma ei osanud.

Et seep keedetakse rasvast, seda ma teadsin juba ammu. Minu ema keetis ju ka vahel kodu seepi. Kord oli õnnetuse puhul siga otsa saanud ja teinekord hunt pures vana oina surnuks. Siis järgnes neile õnnetustele seebikeetmine õueköögis. Ema nuttis ja hädaldas, isa vandus ja saajatas hunt. Aga parata polnud midagi: mis hundi suus, see hundi sees. Hää, et veel niigi palju kätte saadi, et seepi võis keeta.

Siin päälinnas, „Odöri“ fabri-

abil ilma ennustab või merimees tõusvaid tuuli ja tormi ette teab ning laevateel leetseljakuid ja karisid ära tunneb, nii ka minu onu tundis seebikiipsust seebimere pinnal esinevaist tundemärkidest. Suure puukulbiga võttis ta katlast veidi tulikeeba seebileent, lasi seda jahtuda, ning võttis siis sellest pikapeetri ja pöidla abil seebiproovi. Sõrmi laiali ajades tekkis nende vahele seebiniit. Selle niidi järele otsustaski onu, kas seep juba küllalt hää ja küps on või mitte.

Kui niit sõrmede harki ajamisel kohe katkes, oli seebile tarvis vett juure valada. Ei katkenud aga niit, isegi siis kui sõrmed viimase võimaluseni harki olid aetud — oli seebis vett rohkem, kui tarvilik.

Oli veel teisi tunnuseid, näiteks: kui seebi piisk klaasil kõvaks kuivab, pidi seep olema küllalt kõva, kui keele võtab kiptama, on seebis liig palju seebikivi jne. On veel palju, palju igasuguseid tunnuseid, mis tuttavad igale kogenud meistrile.

Kõik see seebikeetmise töö, mille kallal onu askeldas, osutus minule salapäraseks kunstiks, millest mul võimatu oli nii ruttu jagu saada. Ja mis nüüd minust rääkida. Vähe leidub tarku inseneri, kes julgeksid asuda säärase vastutusriikka töö juure, et mitte mõne tunniga teha vabrikule mitmetuhande kroonilist kahju. Väga tähtsad on siin töövilumus, oskus ja täpsus!

Kuid mina, hurraa poisid, riskeerisin vähemaga! Mina kavatsesin ise endale Salumetsa asutada seebivabriku, kus neljatuhande puuda asemel mõtlesin keeta seepi vaid paar-kolm kilo! Aitab sellestki esialgu.

ku hiiglahoovis oli ka hiiglamoodi seda seebikeetmise materjali ehk toorainet: suured tünnid, vaadid ja potsikud kohe pungil täis, üksteise kõrval nagu hallid lambad meie karjamaal. Ja hirmus vastik hais, mis siit välja hoovas, — kilomeetri maa päale oli tunda. Siis oli siin veel ersats rasva tünnid, plekk-kolonnide virnad kookos- ja palmiõliga, mis toodud kaugelt Tseiloni saarelt või Madagaskari kallaselt. Päale selle veel tsisternid päevalilleõliga, mis toodud Ve-

nemaa lõunaosas, kus kasvatakse suurel määral päevalilli.

Onu tähendas mulle kord, et toorainete valik seebikeetmiseks on niisama tähtis kui seebikeetmine ise. Tuleb meeles pidada, et üks rasvasort annab keetmisel liiga kõva seebi, teine jälle liiga pehme; ühest rasvast saadakse vahutav seep, teisest mitte sugugi. Kui keeta seepi ainult ersatsrasvast ehk saloliinist, saame luukõva seebi, mis sugugi paremini ei vahuta kui kivitükk. Aga kui saloliinile veidi päevalilleõli juure lisada, muutub seep kohe hääks, kui aga veel kookosõli tarvitada, vahutab seep hullumoodi, vahtu saab nagu pilve.

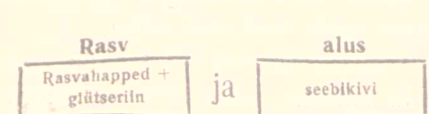
Raske on endale siiski ette kujutada, et seep valmistatakse rasvast, nii vähe on nende vahel sarnasust. Rasv ei lahustu vees, seep aga lahustub niipalju kui kulub. Rasv määrib, seep aga peseb puhtaks. Rasv ei anna mingit vahtu, seep annab aga küll, nii palju kui soovite.

Keetmisel hävineb rasv, hävineb jäädavalt ja ta asemele tekib uus aine uute omadustega — seep. See on päris keemiline aine muutus, ümberkuju mine, uuestisünd.

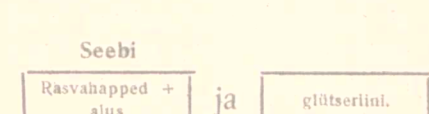
Seks on tarvis keeta rasva koos seebikiviga mitu tundi. Seebikivi müüakse poes. Ka meil Tikamäe poes on seda kaupa müügil. Ta on põletav aine, palja käega seebikivi pihku võtta ei tohi, samuti peab hoolitsema, et seebikivi ei satuks riitele, eriti villasele riidele. Ta põletab augud sisse. Ihule aga tekitab ta raskesti paranevaid haavu.

Päale seebi saadakse seebikeetmisel veel glütseriini. Rasvas on nimelt kaks olulist osa: rasvahapped ja glütseriin, mida üksteisest väga raske eraldada.

Seebikeetmise puhul on meil katlas:

Keetmisel tõrjub alus (seebikivi) rasvast glütseriini välja ja astub ise asemele. Saame sel teel:

Vaadake, mis sünnib ägedalt keeva seebikatla südames, mis näib kui põrgukatel või vulkaan, mille kraateris keev ja aurav tulilaava tormab ja loksab ning ähvardab igal hetkel alla voolata.

Kuid sellega ei ole seebikeetmine veel lõpul: seep ja glütseriin on üksteisega veel segus. Et eraldada seepi glütseriinist,

lisatakse seebikatlasse keedusoola. Seebil on omadus soolases vees mitte lahustuda, ta cra'dub veest ja tõuseb päale, kuna glütseriin ühes vee ja liigse alusega langeb põhja. Viimast nimetatakse seebi soodaks. Nüüd on seepi kerge eraldada, ta valatakse sellekohastes vormidesse ja lastakse kuivada. Aga seebialune soop pumbatakse vabriku glütseriin-osakonda.

Seda kõike teadsin raamatute ja onu jutustuste järgi. Aga kui hakkasin järele mõtlema, kuidas nüüd otsekohe töö juure asuda, siis olin pigis. Tundsin, et tean veel hirmus vähe.

Milles keedan seepi? Millest keedan? Kui palju võtta rasva, vett, seebikivi? Kuidas keeta ja kuhu panna seep, kui ta mul õnnetub? Need olid küsimused, mis nõudsid küpset kaalumist.

Aga aitab tänaseks, poisid! Tulevaks, siis käärime käised ja kukume keetma, nii et vullid lendavad lakke. Ju näis, mis sest asjast saab. Seks korraks hävasti!

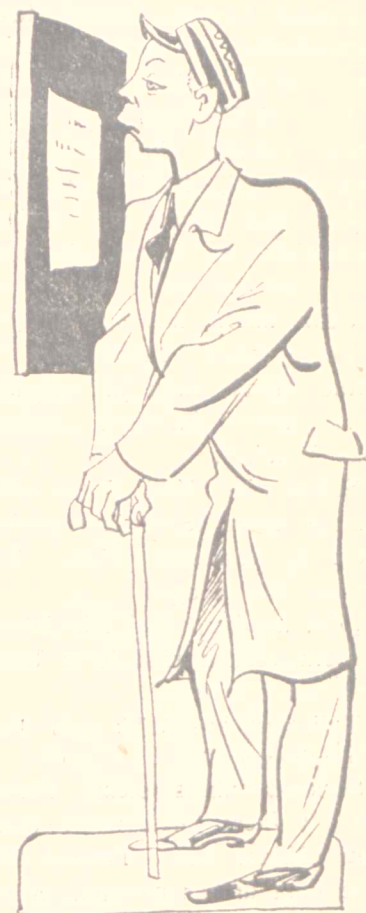
G. Pöldmann.

SÜLJEKAUSS.

Külataat istus linna restoraanis ja sülgas ühtelugu põrandale. Kelner asetaski talle süljekausi paremale poole põrandale. Vanamees lirtsas nüüd pahemale. Kelner asetaski süljekausi ka pahemale. Vanamees sülgas paremale. Ja nii ikka tükk aega. Viimaks vanataadi hing kargas täis ja ta käratas:

„Kui te nüüd kohe seda asja siit ära ei korista, siis sülgan otse sinna sisse!“

OTSUS.

„Eksamiteni on veel 3 nädalat aega, — praegu õppima hakata on vara, kahe nädala pärast aga liig hilja — tähendab, — ei jõua enam.“

Mis tuukrile ükskord juhtus

Unistajal inimesel on raske tuuker olla. Niisugune unistaja oligi noor tuuker Mikk. Küll ta õppeajal sai selle tõttu tõrhelda. Vaata, et ei saagi viimati tuukriks. Lugu on nimelt niisugune, et vee all on väga huvitav. Eriti kusagil lõunas. Ütleme näiteks Mustal merel.

Sääl just Mikk töötaski. Nimelt Odessa sadamas.

Mustas meres pole nii, nagu siin Läänemeres.

Siin ei ole juba nelja sülla sügavusel midagi näha. Aga sääl siis just ilu algabki.

Ennemalt Mikk laskus alla ikka vanema tuukriga kahekesi. Üksi ei lastud — ei ole küllalt vilunud.

Nad laskuvad. Kuid Mikk pöördub kohe terve kehaga tööst kõrvale ja unustab kogu maailma. Vahib silmad pärani. Vanem tuuker näeb, et Mikul selg töö poole pöördud, haarab teda — kraps, kuklast ja pistab ninapidi sinna, kus töö on, nagu kassipoja.

Pärast Mikk läks kavalamaks. Näitas, nagu ta oleks töö juures, aga ise vahtis kiivri küljel olevasse illuminaatorisse, suu ammuli. Kuid vanem tuuker märkas ka seda kavalust.

„Oota“, mõtles ta, „küll ma sind õpetan!“

Põhjas oli parajasti piibukujuline ventilaatoritoru ots. Vanem tuuker võttis selle ja pani Mikule äkki pähe.

Mikk hakkas paterdama. Ei saa aru, mis juhtunud. Miks korraga läks pimedaks? Ehmus koledasti.

Vanem tuuker haaras tema signaalinoori ja andis hädasignaali, et üles tõmmataks.

Mikk ei jõudnud veel ehmatusest toibuda, kui teda äkki üles tõmmati. Sääl vaadatakse: muidu ikka tuuker mis tuuker, aga pääs on ämber, või pott, või, mine tea, mis.

Seda naeru, mis siis oli!

Terve nädal pärast seda ei antud Mikule rahu ja siitpäälle teda hakati kutsuma „unistajaks Mikuks“.

Sellest ajast Mikk töötas mitte kunagi enam teiste juuresolekul mere ilu vaatlema jääda. Endamisi mõtles aga:

„Kui ma kord üksi alla lähen, siis ma veedan sääl terve tunni just nende kiuste.“

Tuli aeg, kus Mikk pidi üksi alla minema.

Seekord juhtus olema tühine töö. Väikest tõstekraani tõmmati põhjast üles. Trossid olid talle juba ümber pandud. Mikk saadeti vaid ühte trossi kinnitama, sest see libises.

Kraan oli lõhutud. Selle tõttu

ripnesid sääl mitmesugused teravad rauad. Nende otsas võis ülikond kergesti käriseda. Kuid selle vastu on abinõu — kaitsepüksid.

Mikk tõmbas püksid jalga. Need olid kaunis räbalad ning vanad ja seljataga oli neil suur auk. Kuid mis sellest. Töö juures peab pääsjalikult eestpoolt kaitstud olema, mitte tagant.

Mikk laskus. Paadivanem patsutas teda vaskkiivri — tuukritel on säärane komme — ja ütles:

„Mikk, vaata, et sa jälle unistama ei jää, muidu võid sattuda Odessa asemel Konstantinopoli.“

Teised hakkasid naerma. Mikk tegi pääga liigutuse nõusoleku märgiks, kuid ise mõtles: „Nüüd saan ometi kord vaatlemiseks mahti.“

Ja Mikk unustaski kõik ning hakkas vaatlema mere veelust ilu.

Sääl oli tõesti ilus. Mitmesugused taimed. Veelused aiad. Nagu jutustaks keegi sulle muinasjuttu ja sa näed seda ka ühtlasi. Jalutad neis muinasjutulistest aedades. Või vilksatab äkki kala sinust mööda. Kala näib vee all hoopis teissugune.

Oleks nagu läbipaistev, kristallist. Läigahtab kusagil käänaikul. Vaatab teraste silmadega. Imesta aina. Siis elavad sääl mitmesugused meretähed ja -siilid. Mõni loomake on kaetud üleni mullikestega. Kui teda puudutada, tõusevad mullikesed särades üles nagu ilutulestik.

Üles vaadates näeb kõik vikerkaarena helendavat ning virvendavat. Ja kui mõni mootorpaat või aurik üle sõidab, siis nagu säraksid su kohal sabatähed oma sabadega. Selletaolist võib vaid unes näha.

Mikku haaras nii see ilu, et ta unustas tööle mõeldagi. Küll jõuab ka. Ega töö jänes ole, et eest ära jookseb.

Mikul on vees hää ning kerge olla. Nagu ta ei olekski inimene, vaid tiivuline lind. Tal ei tarvitse maas seista, vaid võib lennata, kuhu tahab. Just kui lendav vaip muinasjutus.

Mikk teatas küll signaaliga, et ta on kohal, kuid ise lendas ümber kraani nagu õhupall. See on tuukril kerge. Kui õhk teda veidi paisutab, siis ta ei kaalu vees peaaegu midagi.

Vaevalt puudutad mõnda naela, on kohe peatus. Tahad kuhugi kõrgemale, kas või sinna, kus asub tõstekraani haak, liigutad veidi sõrme ja lendadki pikka-mööda kõrgemale. Just kui

unes! Pääle unenäo ei juhtu elus kusagil midagi selletaolist.

Teatavasti oli Mikk unistaja. Veealune ilu ja lendamine olid teinud ta nii segaseks, et ta hoopis unustas, mis võimalik ja mis mitte.

Tal oli kodus naine — Maie ja kaks last: Arno ning Öie. Arno oli aastane, Öie nädalane. Mikk mõtleb oma naisele: „Tuleks õige Maie ka tuukriks, küll oleks hää. Vaatleks ja imetleks siin seda toredust. Lendleks vee all.“ Edasi ta mõtles päris naljakalt: „Kui oleksid lapsedki tuukrid! Arno ning Öie. Mängiksid ja vallatleksid siin!“ Ja juba ta kujutles, kuidas aastane Arno ning nädalane Öie lendavad tuukritena ümber kraani. Sibavad jalakestega. Maiegi oleks siin tuukrina.

„See oleks vast õnn!“

Nii ta unistas, kui korraga teda keegi tagant tõmbas. Pää kolkasatas nii tugevasti vastu kiivri seina, et säält kohe kõik rumalused välja lendasid.

„Mis on?“ küsis ta ja otustas jalamaid korralikult tööle hakata.

Võib olla paadivanem ülal märkas, et ta siin logeleb, ja nüüd tõmbab teda ära.

Mikk tahtis parajasti kraani alla minna, et sääl trossi seada, kui teda jällegi kõrvale tõmmati.

„Mis see on?“

Ta tahtis uuesti pääseda trosside juure, ja jällegi teda tõmmati kõrvale.

Tema tahaks siia, teda tõmmatakse sinna.

„Mis see ometi on? Mis salajõud siin teotsevad?“

Mikk võttis kõik jõu kokku, et trosside juure minna. Oleks peaaegu haaranud juba trossi. Sääl tõmbas salajõud teda terve sülla võrra eemale.

Mikk läks verest ära, käed-

jalad hakkasid värisema. Kahvatas.

„Poisid, mis see on?“

Kuid poisid pole kusagil. Ümberingi on vesi. Ülal, all — kõikjal vesi.

Kõikjal veealune ilu ning muinasjutulised aiad. Need näisid aga Mikule nüüd sootu teissugusena. Ei oleks tahtnud neid nähagi.

Tundmatu jõud aga veab teda, kuhu tahab.

Mikk ei mõista, kuidas ta ometi sattus niisugusesse hätta. Korraga sähvas mõte: „Võib olla, on haikala mind haaranud!“

Selle mõtte juures tõusid poisid juuksed püsti ja süda kukkus saapasäärde.

„Muidugi on see hai. Nüüd ta pistab mu armutult kinni.“

Mikk hakkas endale tegema etteheiteid.

„Küll ma olin rumal. Oleksin ilusasti töötanud, poleks mind hai kätte saanud. Ega ta kraani alla ikkagi poleks tulnud. Näe nüüd, missugune karistus. Kui ma kuidagi veel pääseksin, ei ma enam kunagi ringi vahiks.“

Nutt oli tal varaks. Kui teda nüüd jälle tõmmati, siis ta hakkas juba naise ning lastega jumalaga jätma.

Äkki kargas meele: miks ma signaali ei anna? Teised tõmbavad mu üles ja päästavad koleda haikala käest.

Mikk haaras signaalinoori ja tõmbas, mis võis. Unustas hoopis, kuidas antakse hädasignaali. Tõmbas aina.

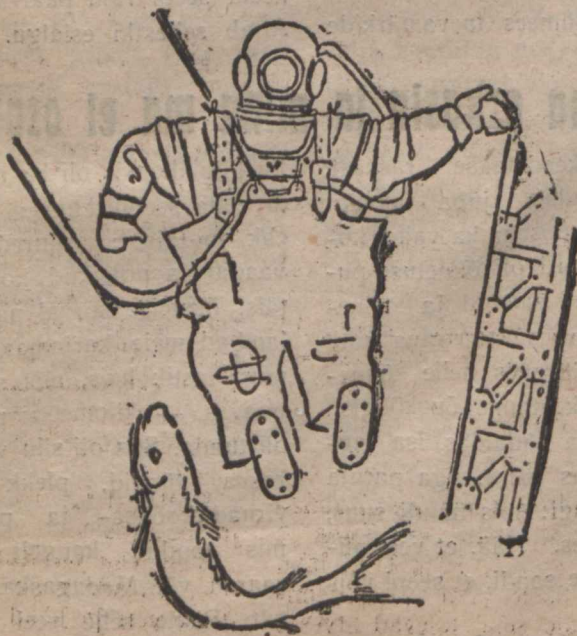
Ülal võeti signaal vastu. Mõisteti kohe, et poiss on päris arust ära. Paadivanem raputas pääd:

„Nüüd ta on vist endale terve kraani pähe tõmmanud. Ah, niisugune unistaja!“

Nojah, kui juba inlmene annab hädasignaali, siis muud kui peab tõmbama.

Kuid haikala ei lase. Mida

(Järg vt. lk. 9.)

Otsustav lahing.

Vaenlane asus rünnakule. Riigi teravilja-ladusid ähvardab põhjalik rüüstamine. Ühise Kaitseväge Staabi poolt on saadetud viljaladude rindele uusi abivägesid. Viimased teated kõnelevad, et rotlaste vihased rünnakud on löödud kõik võidukalt tagasi.

RINDELT.

Liiduväed valmistuvad otsustavaks lahinguks.

VAENLASE LIHKLEMINE.

Sadamas, endise Mayeri kanali piirkonnas, meie piilurid avastasid koidikul rotlaste väeosade ümberpaigutuse.

Rotlased liikusid kahes kolonnis: üks hiilis piki hooneid, kuna teine möödus ladudest, et minna jooma lähedaloleva hobustejuotmise küna juure. Rotlasi oli mitu korda rohkem kui meie sõdureid, ja piilkonna ülem käsutas taganema.

MARODÖÖRID JA RÖÖVLID.

Meie kirjasaatja teatab, kuidas toimus sissemurdmine „Eesti Muna“ eksport-ladusse.

Urkast ilmunud kaks rotlast ronisid munade hunnikule. Üks rotlane oma kaaslaste abiga haaras muna ja nihutas selle veidi kõrvale. Siis laskus küljeli ja haaras muna esimeste käppadega. Kaaslane haaras ta sabast ja lohistas ta ühes munaga urkasse.

Nõnda röövisid kaks rotlast ühe tunni jooksul kolmkümmend muna.

RÜNNAKU ALGUS.

Päevakäsk.

Tervel rindel rünnata.

Kõik teated lahingute käigust saata raioonistaapidesse.

Keskstaap ja ülemjuhataja staap asuvad Noorseppade Kodus.

NOORKOTKA VABARIIGIS.

Teade liiduvägede rünnakule asumisest võeti siin rahulikult vastu.

Esinevad kõnelejad ei kannud ette tuliseid kõnesid, vaid kujutasid tõsiselt tekkinud olukorda. „Jah, sõda saab olema visa, pikk; ta nõuab palju jõudu ja ohvrimeelsust, kuid me peame võitma,“ lõpetas üks kõnelejaist.

„Võidame! Võidame!“ kõlas noorkotklaste ridadest.

MAHA ÄRAANDJADI!

Noorkotklaste staapi toodi kaks tütarlast, kes olid astunud vabariigi väkke. Nad arreteeriti hetkel, kui tegid parajasti kihutustööd rotlaste ja hiirlaste hääks, öeldes, et need olevat rahulikud, ärmsad loomakesed.

Ülekuulamisel üks tütarlastest puhkes nutma ja palus armu. Väljakohus otsustas mõlemad karistada kõrgeimal määral — välja heita vabariigi kaitseväest. Otsus täideti.

SÕJAMAKS VESKILT.

Juba mitme aasta kestel rotlased võtavad sõjamaksu Puhk ja Poegade veskilt. Mitu kotti jahu kulub rotlaste endi ülalpidamiseks, pääle selle tulevad arvesse

Liiduvägede ettevalmistused. Vaenlase liiklemine. Marodöörid ja röövlid. Rünnaku algus. Noorkotka vabariigis. Maha äraandjad. Põhja maks veskilt. Kägistajad. Ennenägemata häbematus. Teateid välismailt. Otsustav lahing. Meie vägede relvastus. Lahingu tulemused. Kangelase hukk. Laiarööpalisel. Kasside kontsert võidu puhul. Ühendatud Staabi salajane teadaanne.

veel katkinäritud kotid ja rikutud veski inventar. Veskisse saadetakse kolonn gaasikaitseelasi.

KÄGISTAJAD.

Veel üks näide rotlaste kuritegevusest: uuriti kodulindude ja väikeste loomade surmapõhjusti ja leiti, et mitmel korral on toimunud surnukskägistamine rotlaste poolt.

ENNENÄGEMATU HÄBEMATUS.

Noorkotklase Kuura ema voodile olid roninud eile öösel rotlased. Ema minestas. Rotlased põgenesid.

HAMBURGIST.

Hamburgis märgati mitmel korral, kuidas rotlased rahulikult kõndisid kanali ääres koos kasside ja koertega.

Arvatakse, et vaherahu olevat tekkinud rotlaste kanguse tõttu, kes kõigest jõust kaitsesid hammastega oma naha puutumatus, Kassid ja koerad andsid järele ega söanda esimestena rünnata.

KALLALETUNG EKSPEDITSIOONILE.

Chikago kirjasaatja teatab meile kurvast sündmusest: organiseerimatud rotlaste jõugud tungisid ekspeditsioonilaevale, mis tuli Aafrikast. Laeval oli palju hinnalisi korjandusi ja haruldasi loomi.

Rotlased tegid eriti palju kahju loomadele.

Tuli teha järeleandmisi rotlastele, asetada neile õõseks nõudesse vett ja hääd toitu.

HOMME ON OTSUSTAV LAHING.

Täna tervel rindel kindlustatakse seisukohti kallaletungide puhuks rotlaste poolt.

Püügiaugud. Väljakäigukohtede, solgiaukude ja tallide lähedale kaevati väikesed, kuni 1,5 m sügavused augud, mis seest siledate kiviplaatidega vooderdatud. Põrandaks on suured nelinurksed plaadid. Avaus on väiksem kui põhi, nõnda et auku satfunud vaenlane ei saa mööda seina üles ronida. Augu põhja valatakse natuke searasva ja mõnne auku asetatakse lõhnaks kausike meega.

Paljudesse aukudesse asetati kitsakaelaga kannud, mis täidetud mitmesuguse viljaga — samuti lõhnaks. Õnnetuste vältimiseks augud kaetakse päält võrega.

Hää lõhn peab rotlased juure meelitama.

Löks-tünnid. Tünnid kaetakse tugeva paberiga. Mõneks ööks neile asetatakse söödad, et harjutada rotlasi säääl käima, ja siis lõigatakse paber risti katki ning petetud rotlased kukuvad tünnis olevasse vette.

Mõnel pool need lõksud on veidi teissugused. Kaas pöörleb telje ümber ja vaevalt on rotlane jõudnud söödani, kui kaas pöördub, rotlane kukub alla vette, ja kaas tõuseb jälle endisse asendisse.

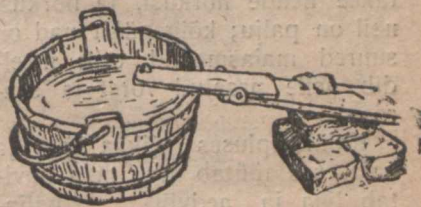

Elukorterites on umbes samasugused lõksud — laud keerleva kaanega asetatakse ämbri kohta. Kaas on nõnda seatud, et langeb alla, kui 15—17 grammine raskus satub temale, ja tõuseb siis jälle.

Need lõksud on mõeldud eriliselt hiirlastele.

Ruumidesse, kuhu oodatakse

palju rotlasi, asetatakse samasuguse lauaga vann, mis pooleni veega täidetud, vette visatakse

natuke heinu, kliisid ja valatakse mõni tilk aniisiõli. Lõhn meelitab lauale rotlasi, kes siis üksteise järgi vette sulpsatavad. Vanni äärel võib panna paar lauakest, et oleks parem juure pääseda.

Mõned väeosad tarvitavad veel isesorti tünni.

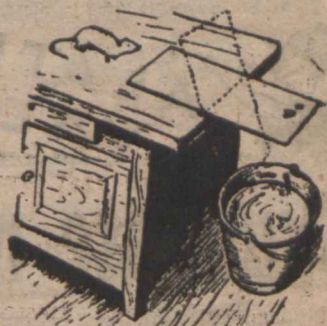
Sellisesse tünni valatakse vett, samuti natuke heinu, kliisid, kruupe, ja keskele asetatakse telliskivi. Vette sattunud rotlane püüab kivile ronida. Kuid niipea kui sinna satub veel teine

rotlane, algab nende vahel selle kuiva koha pärast riid piiksumise ja eht rotliku sõimuga. See peab teisi rotlasi huvitama (et kesteab, ehk kakeldakse millegi maitstva pärast), ja need ilmuvad hulgana kohale.

Lõppeks hukuvad kõik pääle ühe, kes on telliskivil.

Lauakesed. Laudade servale asetatakse raudplaat või vineerlauake, mis poolest saadik ulatub üle laua ääre ja keerleb laua serva ümber. Allavajutatuna ta tõuseb jälle ja on võiga kokku määratud, et oleks libedam alla sõita.

Ebasild. Joonisel on näha, kuidas see lõks on ehitatud. Liikuv laud kinnitatakse laua ääre külge. Et rotlased harjuksid tal

Kõndima, on tal esimese kolme neli päeva kestel tugi all.

Vedrulõksud. See surmatoov püüdis purustab hiirlaste pääsel hetkel, kui ta mõtleb hakata sõõta proovima. Lihtsa ehituse ja odavuse tõttu see lõks leidub igas majas.

Ühendatud Staap tellis selliseid lõkse.

Samasuguseid suuremaid lõkse tarvitatakse rotlaste püügiks.

Selline on meie vägede relvastus.

Rotlasi peetakse küll tarkadeks ja kavalateks, kuid neid võib siiski petta, kui ainult teatakse nende nõrkusi, ja nõrkust neil on palju; kõigepäält nad on suured maiasmokad, eriti meeldib neile praetud vorst ja searasv.

Kalakaupluses (ikka kala ja kala, see tüütab ära; neid huvitab liha ja aedvili). Aedviljakaupluses (aina aedvili — see on juba vastik) on kanaluu mitu korda huvitavam. Lihapoes (muud ei ole kui liha — see on võimatu!) on väga maitsev piima kastetud saiatükk.

Ainult värsked sõõdad annavad häid tagajärgi.

Haistmine on neil väga terav — paljaste kätega ei maksa lõkse puudutada — inimeselõhn jääb juure.

Pärast lahingut peab laibad kohe kõrvaldama, et ellujäänud neid ei näeks, lõksud ära pesta ja kuivatada.

LAHINGU TULEMUSED.

Suurte vaenlase jõukude ilmutist märgati juba paar päeva tagasi.

Toidujätised ja „mustad ivad“, mis maha jäetud puhkepaikadesse, osutasid sellele, et rotlased koguvad jõude suuremaks rünnakuks.

Lõpuks öösel löödi otsustav lahing, mis lõppes meie vägede täieliku võiduga.

Esialgse arvestuse järele vaenlane kaotas surnutena kuni 3000 sõdurit. Ühes suuremas laos välja pandud tünn üksi hävitas mitusada rotlast. Lõks-vann püüdis kinni 50 rotlast. Võeti palju vange, kes jagati välja soovijaile taltsutamiseks.

Põgeneva vaenlase tagaajamine kestab.

KANGELASE HUKK.

See kangelane on vabatahtlik. Sõja alguseks ta sai kolmeaastaseks. Ta sai ses sõjas esimesena autasu. (Vt. eelm. nr. „Kassid-kangelased“).

Imestades kõiki oma rahu ja piiritu vaprusse, oli ta piirkonnas alati esimene, nagu mujalgi hädaohtlikes kohtades.

Skautluse mänguväljadele!

Niipea, kui koolide avamisega ühenduses olnud suur rakendusae möödunud, koolitööga „kord majja seatud“, uute klassisõpradega tutvused loodud, — algab igal noorel tahe ka midagi iseseisvalt talitada.

Temast kõnelesid kõik perenaised. Sadama piirkonnas tunti hästi vahvat sõdurit „Kurrit“.

Ta ründas terve öö rotlasi väikeses viljalaos. Kell 7 hommikul ta läks välja jalutama. Vastu tuli kahtlase välimusega mees, keda ta pidas härilikuks hulkuriks.

Kuid see oli saatuslik eksitus — mees osutus kassipüüdjaks — rotlaste liitlaseks.

Vihises silmus, Kurri näuksatas veel korra ja viskleski juba surmaeelseis krampides.

Teda ei olnud enam. Ta langes äraandliku kassipüüdja kätte läbi.

Teda mälestab veel kaua terve sadamapiirkond.

LAIAROOPALISEL.

Rotlased ründasid kõiki laiarööpalise ladusid, aitu, puhveid, jaamahooneid.

Nad vallutasid telefonijaama, kus närisid katki telefonijuhtmed.

Ühendus Tallinna ja Tartu vahel oli natuke aega katkestatud.

Gaasikaitselaste üksikpataljon asus eile sõjaretkele piki raudteed.

PAEVAKÄSK Nr. 37.

Liiduvägedele Ühendatud Staabilt.

Ühendatud Staap on õnnelik, et meie vapper vägi täitis kõik temale pandud lootused ja hiilgava võiduga vaenlase üle tõestas vabariigi relvade võimsust.

Kuid võitlus pole veel lõppenud.

Vaenlane pole veel lõplikult murtud.

Me usume kindlasti, et tänase võidu üle uhked vabariigi väed, kelle tegudest kõneleb terve maailm, annavad vaenlasele uue, veel võimsama hoobi. Uued vägiteod tõestagu nende riigiustavust.

Ühendatud Staap.

KASSIKONTSERT VÕIDU PUHUL.

Eile andsid kassid „Sõduri“ toimetuse katusel kunstilise viimistluse poolest ületamatu kontserdi.

ÜHENDATUD STAABILT.

Salajane.

Suurte kaotuste tõttu vaenlase rünnak on jäänud peatuma. Seda puhkeajaga kasutades Ühendatud Staap asub jõudude ümberkorraldusele.

Lähemal ajal otsustavaid lahinguid ette näha ei ole.

Ü. K. S.

rist üle läinud“ ja selle järelduseks pidanud ära kuulama pikki noomitusi terve klassi ees...

Kuid meie vahvad noored juba teavad, mis võib ja mis liig...

Skautlus, — see on üks suur mäng, ja seda võib mängida iga poiss 8—20 aastani, kui temale aga need valjud mängureeglid üle jõu ei käi.

Palju meie noori, väga palju, kes on huviga hakanud seda mängu mängima, on seda tõesti hästi mänginud, paljud on aga veidi konarlisel väljal komistanud suurte kivide otsa, mis on päris raudsed kivid.

Koolipoisid enamasti komistavad ühe otsa ja selle nimi on — „skaut on hoolas õppija“. Siis tuleb vahekohtunik, teeb tõsise näo ja ütleb: „Nii kaua, kui sa ennast parandanud ei ole, pead väljalt lahkuma...“ Innukad mängijad enamasti jõuavad varsti jälle tagasi ja neid lubatakse mängu jätkata.

Teised komistuskivid on päris terasest, kuid arukad koolipoisid palju nende otsa ei komista; ühe küljes on plakat „skaut ei suitseta“, teise küljes „skaut ei tarvita alkoholi“.

Siia komistavad vahest vanemad poisid, kuid kes siin kord komistanud, see kantakse väljalt ära ja vähe on lootusi, et niisugused „noored sandid“ veel mängu jätkata saavad, neid ei lase vahekohtunik, isegi teised mängijad mitte.

Mängureegleid on veel kümme: iga mängija peab tött rääkima ja sõna pidama, peab truuks jääma oma maapinnale, isamaale, mängujuhtijaile, peab aitama teisi, on nen-

SUVEPILTE SKAUTIDE SUURLAAGRIST.

Laagripäälük Michelson:
„Täna on kõik korras — isegi hundipojad pole vahil olles magama jäänud!“

de parim sõber, viisakas, vastutulelik ka teistele, kaitseb loomi ja loodust, kui seda palju sõtkutakse; kuulab ja täidab vanemate sõna ning käske, kuid on siiski alati rõõmus ja meelt ei heida iialgi.

Väljaspool mänguvälja on töökas, visa, hoiab kokku, on puhas mõttes, sõnas ja teos...

Poisid! Kas pole kena mäng, ainult natuke rasked reeglid?

On teil huvi niisuguse mängu vastu?

On vist küll, kuid kõhklete.

Kuid enne, kui pruugite mänguga alata, võite proovida.

Prooviaeg kestab üks kuu, kus

teid treenerib vahekohtuniku poolt määratud üks abiline.

Alles siis, kui väljaspool mänguvälja olete suutnud kõik mängureeglid tundma õppida, saadetakse teid ilusale väljale mängijaks, selleks seotakse tunnusmärgiks kaela „kaelaside“ või rätik, millel on sõlm sees. See sõlm on meeletuletajaks, et iga päev tuleb teha üks häätegu.

Kõik skautlikud organisatsioonid üle maailma on valinud ühise tunnuse, kaelaside. Meil Eestis tegetseb skautlikke organisatsioone mitmed. Vanem nendest on Eesti Skautide Maleva, siis eriti viimasel ajal on levinud „Noored Kotkad“. Isegi „Noored sepad“ pole veel oma eluküünalt kustutanud, vaid taotlevad enam-vähem kõik ühiseid põhimõtteid.

Vastastikku on need organisatsioonid üksteise vastu häätahtlikud, sest põhimõtteid on ühed, olgugi et neid esialgselt mõnel pool pisut võõriti taotellakse, kuid küll aeg konarlused silub.

Noored sõbrad!

Sellest jutust saite küll vaevalt selgeks, mis see skautlus siis tööpoolest on.

Tõsi, ei saagi selgeks paljud needki, kes skaudi nime kord kaudnud. On midagi kõrgemat, aatelist, sisaldades väga ja väga laialdast tegevust, mängu kombinatsioone ja harusid, mis nõuab igalt noorelt suurt leidlikkust ja oskust ja sisaldab suure kasvatusliku väärtuse.

Maailma skautide isa lord Baden Powell ütleb: „Skautlus on mäng.“ Lady Baden Powell täiendab seda: „See mäng on väärt

Laagrivanem Saral:

„Nii painutab inimene looduse jõud oma käpa alla!“

ainult siis, kui see hästi mängitakse.“

Meie eesti poisid tahavad seda mängu kindlasti hästi mängida, et võrsuda tublideks meesteks, kes vaimliselt ja kehaliselt terved ning tugevad, iseloomult kindlad, algatusvõimsad, tööroõmsad, kõlbliselt ausameelsed, tugevatahtlised iga alatud ülesande lõpule viijad, kaasimeeste ja loomade armastajad, isamaa-armastajad, tublid riigikodanikud, kes eluvõitluses nõutult ei seista, vaid algatusvõimsana alati valmis on oma kohustusi kõige otstarbekohasemalt täitma.

H. M—n.

Noorte õhuasjandusest

Terasest lennuk-mudeli ehitamine

Paar numbrit tagasi kirjutasime „Lennuk mudelite materjalist“, tuues ühtlasi jooniseid terastraadist valmistatud pulkmudeleist. Nüüd asume nende jooniste järgi konstrueerima sellist kerget ja vastupidavat lennukit.

Esimesena valmistame osa, mis sugugi terasest ei ole, vaid puust. Nimelt voolime valmis

MOOTORI PULGA,

valides seks kuusest või männist liistu. Pulga mõõdud $620 \times 7 \times 7$ m/m.

Nüüd asume kandepinna valmistamisele. Kandepinna välised ääred ning põikribid valmistatakse 0,7 ehk 0,75 m/m terastraadist. Terastraadi painutamiseks tarvitada ümmarguste mokkadega tange, ning kandepindadele kuju andes pange tähele, et nad oleksid stabiilsed, s. t., et mõlemad kandepinnad oleksid ühesugused. Katsuge kinni pidada joonistuses antud mõõtu-dest.

Raskeim osa terves töös on

ÜKSIKUTE OSADE OMAVAHELINE ÜHENDAMINE.

Terasosi on võimalik ühendada kahel viisil — sidumise või tinutamise teel. Sidumine on minu arvates lihtsam ning päalegi tinutamine annab mudelile tunduvalt raskust juure. Kuidas siis sidumist läbi viia? — Ribide sisseasetamiseks kandepinna

sisse toimige, näiteks, järgmiselt: Painutage mõlemast otsast umbes 0,7 m/m üks ots paremale, teine vasakule (et painutamiseks otsi saada, tehke iga ribi juba alguses umbes 15 m/m pikem kui joonisel ette nähtud), siduge nüüd õmblusniidiga mõlemad otsad kandepinna külge ning määrige niit külma puuliimiga. On kandepind valmis, andke talle nõndanimetatud V kuju, painutades otsad ülespoole. V kuju annab lennukile ja seega ka mudelile stabiilsust lennus. V kuju andmisel on tarvis tähele panna, et kandepinnad oleksid ühevõrra ülespoole painutatud. Vastasel korral mudel langeb lennates paremale või vasakule. Et saada ühtlase nurga mõlemal pool, joonestage nurk paberile ning painutage kandepind joonise järele. Kandepind kinnitatakse pääle selle traadist valmistatud keskosa külge, mille üks ots ulatub ülespoole. Selle otsa ning kandepindade otsade külge kinnitatakse n. n.

PINGUTUSTRAADID,

millega kindlustatakse, et kandepind ajajooksul oma kuju ei muudaks. Kuid kandepind võib olla väga hästi ka ilma pingutustraadita. Kogu kandepind ühes keskosa kinnitatakse ühe lisa-puuklotsi külge, kusjuures ühendused on jällegi kõige parem teha sidumise teel. Puuklotsi mõõdud $830 \times 7 \times 5$ m/m. Nüüd alles ühendatakse terve konstruktsioon

Poisid ei kuule. Nad lämbuvad naetust.

Viimati paadivanem laksas käega talle samale kohale, kuhu kalagi teda lohmis, ja ütles:

„Võta ometi aru pähe. Ise püüad pükstega kala kinni ja karjud: päästke, päästke! Keda me peame päästma?“

Mikk vaatas seljataha ega uskunud oma silmi. Kala ripub tal pükstest sabapidi välja. Pää on lõpustega sinna kinni jäänud. Haikala ei püüdnud teda, vaid tema haikala. Ja see ei olegi hai, vaid päris harilik kala, suuruselt pisut üle meetri.

Mikk vaatab kohmetunult kõigi otsa, ega tea, kas nutta või naerda.

Kaaslased naeravad aga:

„Ha-ha-haa!“

Sellest kirjutasid isegi kohalikud ajalehed ja panid päälkirjaks: „Veider juhtumine“.

Mikk aga andis pärast seda järgmise töötuse: ta vaatleb edaspidi vealust ilu ainult laskudes ning tõustes. Kuid töö juures mitte kunagi.

mootorpulgaga, kuid nii, et kandepind puuklotsil oleks võimalik nihutada kas edasi või tagasi, mis väga tähtis reguleerimisel.

Ühendus saavutatakse õhukest plekist valmistatud klambritega. On kandepind valmis, asume tüüride valmistamisele. Nende valmistamine ei tee juba raskusi, pidage vaid joonestusel antud mõõdud meeles ja töötage painutamisel hooliga ja korralikult. Tüürid kinnitame mootorpulga külge sidumise teel. Nüüd võime asuda kandepindade ning tüüride katmisele paberiga. Seks valime pergamiinpaberi. Lõikame välja vastavad paberitükid, mis kujult sarnanevad kandepindadele ja tüüridele, kuid veidi suuremad, painutame paberi ümber traatide (pange tähele, et ta oleks hästi pingul) ja määrime ta ääred külma puuliimiga. On liim kuivanud, katame paberi mõlemalt poolt piirituselakiga. Sool! See töö on tehtud; nüüd ruttu veel tellik välja painutada (mõõdud on joonisel olemas). Pange tähele, et traadid oleksid veidi väljaspoole kumerad, seega tellik vedrutab paremini maandumisel. Ühendused tehakse samuti kui teiste osade juures. Ärge unustage

Terastraat 0,75 mm à 8 senti meeter — 4 m . . .	32 s.
Paber — vajaduse järele	2 s.
Liim — „ „	3 s.
Piirituselakk „ „	3 s.
Puupulk (leiam kuurist) — ei maksa midagi.	
Propeller (kui ise teeme, saame muidu) — kui ostame, maksab	50 s.
Kummi (üks kera)	30 s.
Seega terve mudel ostetud propelleriga ja isevalmistatud propelleriga „	Kr. 1.20 0,70

Missugused lennuk-mudelid olid kevadel registreerituist kõige huvitavamad.

Kahjuks jäid kevadel lennukivõistlused mudelitele pidamata. Sellepärast ei saa öelda, missugused neist olid parimad. Kuid — arvestamata lennukivõimeid — võis tähele panna lennukite välist kuju ja ka selle järele veidi ennustada tagajärgi.

Esmajoones peab siin juttu tegema ühele Tartu noorkotkaste rühmapäälkile kuuluvast mudelist, milline proovilendudel tagajärjena üle 35 m näidanud, kuid samal lennul seinu vastu lennates purunes. Siin olid kandepinnad asetatud taha, kuna kummimootor asetses puu-paberi segust valmistatud torus, milline ühtlasi mootori hoidpulgaks.

Paremini väljatöötatud tundus mudel ALBATROS BW. 11, kes eelolevail lennukivõistlustel arvata-vasti ka kohata ei jää. ES-AGU oli registreerituist väikseim, samuti ka ES-VÄIKE. Loodame, et need ka võistlusteks uuesti kohale ilmuvad ja näitavad, et mõõdu suurustes aparaadid ei ole alati võidusuurusteks.

Kuidas märgitakse lennuk-mudelid.

Registreerimisel tuli mõnikord ka mudelite ristiisaks olla. Kuidas neile alati nime anda? Ja millest koosneb õieti lennuki nimi?

Kandvaim osa mudelistest on ristitud sissejuhatavalt tähtedega

RATTAID KÜLGE PANEMAST, mis Teil juba kindlasti varem valmistatud, kui ei, siis tehke need kähku valmis. Parim materjal seks on vineer, mõõdud leiata jälle jooniselt. Ärge unustage, et lennuki sabas a s u b k a s a b a k a r k, millise painutame nagu tellikugi 0,75 mm traadist.

Ja nüüd tuleb see kõige keerulisem osa. On vaja valmistada

PROPELLER

ja külge panna. Häast propellerist ripub palju ära ning kuigi propelleri läbimõõt on joonistusel antud, on vaja kindlaks määrata tema samm jne. Seks jälgige juhtnööre ja õpetusi, mis antud raamatus „Kuidas valmistada lendav lennuk mudel“, või ostke valmis propeller.

Ja lõpuks viimane osa; lõikame valmis kumminöörid, seome need kokku ning kinnitame ühe otsa propelleri völli oleva haagi ja teise otsa saba kargu külge. Määrime kumminöörid kastooriga või glütseriiniga ja

LENNUK ON VALMIS!

Säärase lennuk-mudeli valmistamise kulu:

ES. Nii on märgitud ka kõik Eesti eralennukid, sest need tähed märgitsevad lennuki päritolu Eestist. (ES on kaks esimest tähte ESTONIE'st.) Edasi on tähed ehitaja nimetähtedest ja number tavaliselt järjekorra number, mis meistril tulnud valmistada. Nii ES-AKV 3 on Ants Kaprali ehitatud Viljandist, järjekorras kolmas mudel. VASHG — siin on tegemist V. Armsoni mudeliga Humanitaargümnaasiumist. ES-LF 1 on Prantsuse lütseumi esimene mudel (LF = Lycee Française), kuna ehitajat ei ole märgitud. Kuid XX? Seda soovis nii ristida ehitaja, kuna ta ütles mudeli võimetes täielikult teadmatu olevat, mida kahe tundmatust tähendava tähega väljendas.

Kuidas ristite Teie oma mudeli?

Kuidas valmistada lendav „Lennuk-mudel“?

Koostanud kv. lendurv.-kapten V. Andresen.

Hind 50 senti.

Raamatukauplustele ja koolikooperatiividele harilikud %

Saatke kirja sees 50 senti eest marke ja me saadame raamatu postiga Teile kätte.

Tallinna Õhuasjanduse Ühing
Rahukohtu 1, Tallinn.

MIS TUUKRILE... Algus lk. 6.

kõrgemale tõmmatakse, seda tugevamini ta rabeleb ja peksab.

„Kui nüüd järsku ei lasegi üles. Kui tõmbab nõõri katki!“

Mikk haaras signaalinööri pihku ning hoidis sellest kõigest jõust.

Juba Mikk tunneb, et ta on veepinnal; vasest pääkate kolkas vastu raudtreppi.

Mikk haaras käsipuust kinni ja jooksis üles nii, et isegi ei mäleta, kuidas. Kõk imestavad. Ei ole kunagi nähtud tuukrit jooksvat nii kiiresti mööda treppi.

Töökaaslased näevad, et Mikul tagant katkistest pükstest ripub välja meetripikkune kalasaba. Saba peksab ning lohmib Mikku tagant. Ja Mikk karjub: „Päästke! Päästke!“

Kaaslased kruvivad tal tuukrikiivrit pääst ja seisavad naerust vaevalt jalul.

Mikk karjub:

„Aidake! Päästke!“

Kuidas ma „ringhäälingut“ tegin.

Aastaid on sellest paljudi möödunud, kuid too lugu ise on mul hästi mees. Käisin siis keskkooli teises klassis; vanemad elasid mul maal, kus ka oma suvised koolivaheajad veetsin. Mind huvitas küll paljudi asju, näiteks kalastamine, küttimine, metsades rändamine jne., kuid kõige suurem kirg oli siiski igasuguste tehniliste asjade ja imevarkide vastu. Siis oli raadio alles suureks uuduseks ja väga vähe oli raadioaparaate leida, kuid minul oli see juba olemas ja muidugi enda ehitatud. Peab ütleva, et palju selle aparadi-ga küll ei kuulnud, oli ju saatejaamugi vähe, kuid mida kuulda oli, seda kuulati suure innuga ja igasuguse arvustusega.

Iga noore raadiomehe auhunnuseks on ju mitte ainult kuulata, vaid ka saata ja egas minulgi need lood teisiti olnud — uurisin hoolega kirjandust ja õppisin teadmisi raadiotehnikast. Kui ükskord leidsin enese juba nii targa olevat, et võiksin väikest saatejaama ehitada, otsisin

kõik oma raadioosad ja patareid kokku, ning asusin pihta. Mõnepäevase pineva töö järele oligi asi nii kaugel, et muudkui

TEE AGA „HÄÄLED SISSE“.

Aga kuidas nüüd saatejaama proovida, kui kümne kilomeetri kaugusel kuski ühtki raadioaparaati pole, kus mind võidak kuulata? Murdsin pääd, kuni leidsin hää nõu — hakkas ise oma saatejaama kuulama! Sean saatejaama koju üles, kuid vastuvõtteaparaadi kuhugi kaugemale. Tegingi nii ja palkasin väikese venna saatejaama „halloomeheks“. Tõttunnistades — ma ei saanud oma vennaga just hästi läbi; ta oli minust pooltoosinat aastaid noorem, kuid armastas väga arvustada minu ettevõtteid ja töid ning kõige suhtes umbusaldust avaldada, aga kuna see tihti ebaõiglane oli, pahandas mind. Näiteks nüüdki kahtles ta väga, kas mu saatejaama tegemisest midagi välja tuleb ja ainult suuri vaevu sain ta kangekaelsusest niipalju jagu,

et lubas mulle „halloomeheks“ hakata — mikrofonid ees numbreid lugeda ja vahel sekka „hallool!“ hüüda, et mul midagi kuulata oleks.

MIKROFON

on väike, söeterakestega karbi-ke; kui sellesse rääkida, laulda või mingeid muid helisid lasta mikrofonid mõjutada, muudab viimane helilained elektrilisteks võngeteks. Elektrilisi võnkeid võib juhtmete abil suurtesse kaugustesse juhtida, sääl vastavate seadeldiste abil uuesti helilaineteks muuta ja nii kõike seda kuulata, mida mikrofonisse räägitud, lauldud, mängitud. Ringhäälingu saatejaamades juhitakse mikrofonist saabuval elektrivõnked saateaparaati, kus need võimendatakse ja antenni kaudu maailma paisatakse.

Mul oli ka lihtne mikrofon; et ta paremini helisid püüaks, ehitasin suure papist toru, mille peenemasse otsa kinnitasin mikrofonid. Viimase ühendasin oma saateaparaadiga, saateaparaadi elektripatareidega ja antenni ning maahendusega.

Vastuvõtteaparaadi seadsin üles mõnisada meetrit kodust eemale, metsa veerele; kahe puu vahele tõmbasin traadi, mille üks ots oli aparadiga ühendatud ja mis saatejaamast tulevaid elektrilaineid pidi püüdma. Vastuvõtteaparaat muudab elektrilised lained uuesti helilaineteks, nii et neid saab päatelefonidega (kõrvakuulajatega) kuulata.

Juhtus olema pühapäevane päev, kõik olid välja läinud, olime vennaga kahekesi koduhoidjateks. Seadsin oma aparadid töövalmis ja vennakese mikrofonitoru ette istuma; ta pidi läbi akna vaatama, et kui ma käeviipega märku annan, siis hakkaks kohe oma „ametikohuseid“ täitma. Vastuvõtja juures kõik korda seadnud, saabus see „ajalooline“ silmapilk, et vehkisin märguandeks käega ja asusin siis ise kähku kuulama. Karja-Krants vaatas asjatundliku näoga päält, kui ma aparadi nuppe pöörasin; korruga kuulsingi nagu mingit „hallool!“ ent sellele järgnes mingeid müdinaid ja rak-satusi, ning lõpuks — täielik vaikus; ei aidanud ütlegi nupu ega kangi väntamine — ei tulnud kohe piuksugi enam. Ootasin veel kannatlikult; sääski ja kihulasi oli parvede kaupa mu ümber ning tikkusid vägisi paljaste säärted, käte ja näo kallale, aga — kes sellest võis hoolida! Ent viimaks katkes kannatus; jätsin Krantsi aparadi valvama ja jooksin ise maja juure vaatama, et miks „ringhääling“ vaikib. Sääl oli õige üllatav pill: „halloomees“ müdistas ühest toast teise, suur mikrofonitoru pääs ja tegi kisa nagu elukutse-line papua-neegrite sõjamees oma vaenlase säärelaud närides. Lugu oli nii, et enne saatekatsete algust tõrvasin mikrofonitoru seest puusepaliimiga üle, et hästi sile oleks ja ei takistaks hääle minekut mikrofonisse; muidugi oli nii, et liim oli alles täitsa kuivamata, kui vennakene, soovides

oma häälele mõjukust anda, päätorusse tsuskas ja sinna see muidugi jäigi kinni juukseid pidi. Pää päästmise katseis oli ta mikrofonitraadid puruks rebunud ja sellest see tümin ja raksatused tulidki, mida vastuvõtjast kuulsin. Rahustasin Jütsi (nii hüüti mu venna väiksena) niipalju kui sain ja avitasin torust vabaneda. Kõik oli nii segi, et selleks päevaks pidin saatekatseist loobuma.

Välja läinud metsaveerelt vastuvõtjat ära tooma, kuulsin Karja-Krantsi meeleheitlikku haukumist. Olgu tähendatud, et mu vastuvõtja oli üles seatud naabri karjamaale ja sel ajal, kui tegin taas päästetööd, oli ilmunud naabri noorte pullidepaar oma oskust näitama minu aparadi kallal. Üks neist kraapis lähedasel liivakünkal mõirates maad, nii et tolmupilved aina lendasid, kuid teine jalutas majesteetlikult sabaga vehkides ringi, minu aparadi sarvis. Selline omavoli ärritas juba hirmsale vihale; haarasin tubli tümika pihku ja jooksin sündmuspaigale. Krantsi auks peab ütleva, et ta tegi küll kõik, mida võis, kuid mis hoolisid noored pullid oma vägevuse-uhkuses karvasest koeranässist? Hakkasin ise neile õpetust jagama; ühele sain tubli nähvaka anda, kuid see, kelle sarvis mu aparadi oli, pistis plagama, mina Krantsiga järele ning kõige järel veel kisa tehes Jüts, kellele ka „sõjavaimustus“ oli külge hakanud.

Oli see vast sõit! Pulli-pruss oli niivõrd väle, et ma talle kuigi lähedale ei saanud; Krants oli karmem ja jõudis talle mõnikord ette, kuid lojus vaid puhistas sõormeist õhku ja pööratas silmi koerale ning tormas edasi. Ent aparadi oli oma traadirä-gastikuga niivõrd tugevalt sarvis kinni, et mul polnud näha mingit lootust selle kättesaamiseks. Väsisin lõpuks nii ära, et istusin künkale maha; pull jäi ka kohe seisma, pööris enese ringi, jõllitas minu poole nagu öeldes, et: „...noh, mis sa mulle ikka teha võid?“ Vend jõudis ka viimaks järele ja nüüd hakkasime aru pidama, kuidas aparadi kätte saada. Lagedal see nähtavasti ei õnnestu, vaja lojus padrikusse ajada, ehk jääb see aparadi-mait ometi kuskile okstesse kinni. See kavalus õnnestus; pukseerisime pullikesse pisitasa võsaveerele ja siis tegime järsku sõidu sisse ning aparadi jäigi ühele puuksale kõlkuma. Aga egas seda traadi, pleki ja üksik-osaide pundart saanudki enam aparadiks nimetada; läks ikka hulk aega, kuni oma vastuvõtjat niipalju parandada sain, et võisin sellega jälle midagi kuulata.

Seekord lõppes mu „ringhäälingu“ tegemine nii õnnetult, et jonnid ei jätnud siiski; hiljem jõudsin nii kaugemale, et võisin minust kaheksa kilomeetri kaugusel elava koolivennaga ühendust pidada ja iga päev maailmaruumi kaudu juttu vesta. Kuid sellest edaspidi.

E. Davidov.

Tiivad.

Romaan lendurite elust maailmasõjas.

Lendav täht.

Dr. O'Brien kihutas autos Elvestoni tänavat mööda professor Johnsoni elamu suunas. Professori poeg, John, kes kaevatas isa juurvilja aiast peenart, ei pööranud lähenevale sõidukile erilist tähelepanu.

Kõik ümbruse elanikud teadsid, et dr. O'Brien oli ostnud endale tulinu sportauto. See oli päevasündmuseks ja doktori naabreile lõbusaks jutujätkuks nende omavahelisel vestlusel. Keegi ei uskunud, et sõnaahter ja jalakäimist harrastaja doktor oleks sõnandamist istuda auto tüüri taha. Kuid tehnika edusammud olid murdnud ka tema eitava suhtumise mehhaaniliste liiklemisvahendite võlusesse.

Juba pääle esimest õppetundi tüüri taha taga oli ta veendunud, et suudab juhtida autot iseseisvalt ja päälegi suurepäraselt.

Need vähesed naabrite hulgast, kes esmakordselt nägid dr. O'Brieni Elvestoni tänaval autot iseseisvalt juhtimas, ajasid silmad pärani ja jälgisid uudishimulikult auto ebakindlaid liigutusi peegelsildal asfaldil.

Olles jõudnud linna servale ja kindel oma juhtimise oskuses, doktor lüüdis mootorile gaasi, et katsetada ka oma sõiduki kiirust. Kuid selle äri juht, kust doktor oli ostnud oma mootorhobuse, oli unustanud ühe asja. Ja nimelt, et polnud doktorile selgitanud, et suure kiiruse juures auto esimesed rattad hakkavad vabisema. See nähe oli tol ajal, s. o. enne Charlestoni ajajärku, tuntud „shimmitamine“ nime all.

See „shimmitamine“ valmis-taski doktorile ebameeldiva üllatuse tema esimesel proovisõidul. Jõudes professor Johnsoni elamu

lähedusse, hakkasid auto esimesed rattad imelikul viisil vabisema. Doktorit valdas segadus, sest ta polnud sellise nähte vastu sugugi ette valmistatud. Kaotades külmavere, doktor sulges automaatselt gaasi, haaras vasaku käega piduri järele ja tõstis parema käe silmade ette. Kiirus vähenes järsult, kuid samal ajal juhtimiseta auto pöördus doktori ehmunud karje saatel teelt kõrvale ja suundus läbi põõsastest elavaia Johnsoni juurviljaaeda, jäädes peatuma maasikapeenrail.

John pillas labida maha. Ühe hüppega oli ta auto juures, tere-tas viisakalt ja aitas näost valgeks muutunud doktori autost välja.

Doktor, kes oli jälle saanud tagasi oma enesevalitsemise, oli põhjalikult haavunud. Kuidas võis selline äpardus juhtuda temaga, dr. O'Brieniga, kes ometi esimese õppetundi järele juhtis autot nii suurepäraselt! Ja kui lihtis paistis olevat rooliratta käsitamine. Ning nüüd korruga osutuda oma hää sõbra maasikapeenrail!

Ei, see pole doktori seisusele kohane. Ta tõmbas oma halli Borsalino kaabu sügavamale pähe, pigistas huuled vastamisi ja Johnile abistamise eest aitäh ütlemata sammus uhkel käigul aia värava poole.

John jooksis talle järele. „Doktor, ma sean auto korda ja sõidutan tänavale“, seletas John.

Doktor ei teinud Johni seletust väljagi, ega pööranud päädki tema poole.

„Auto on Teie“, hammustas doktor vastuseks, tehes üheaegselt täielikku autost lahtiütlemist tähendava käeviipe ja jatkas oma imelikku sammumist kõnniteel.

(Järgneb.)

millised käsitlevad hingelisi võitlusi ja probleemide ja mille pääosaline on mõni tunnustatud näitleja. Siis on huvitav jälgida näitleja miimikat, kuid ta suudab väljendada kõige mitmekesisemaid psühholoogilisi momente. Parimaks filmiks ses suhtes pean „Läänerindel muutuseta“ T—d.

Oleneb meeieolust. Kord satun kinno, et kuulata mõne tuntuima komponisti muusikat, või lasta end haarata vägevaist ja hästiõnnestunud massistseenest; ent sageli sulgun kritiseerivalt mõne dramaatilise sisuga filmi ülesehituse psühholoogilisele küljele, selle usutavusele ning jälgin suurima huviga näitlejate miimikat ja žeste. Vähe on olnud häid filme. Häid massistseene andis „Läänerindel muutuseta“ ja „Vendlus“. Parimaks filmiks pean aga „Jazzikuningat“, mis on õnnestunuim muusikalt ja tehnilisest küljest. A. H.

Mina isiklikult pooldan kinokäimist ainult sel juhul, kui on tõesti vaatamisväärne film. Filmis on võimalus näha häid lavastusi, mis sageli teatris puudub. Key.

Leian, et kinokäimine on aja- ja raha raiskamine. Rikub silmi ja pole tervisele kasulik, kuna paljudes kinodes puudub isegi korralik ventilatsioon. Ja neid grimasse ja põnevaid situatsioone leian küllalt vastasoleva maja ühest aknast sisse vahtides oma üheklaasilise binokliga. Jack.

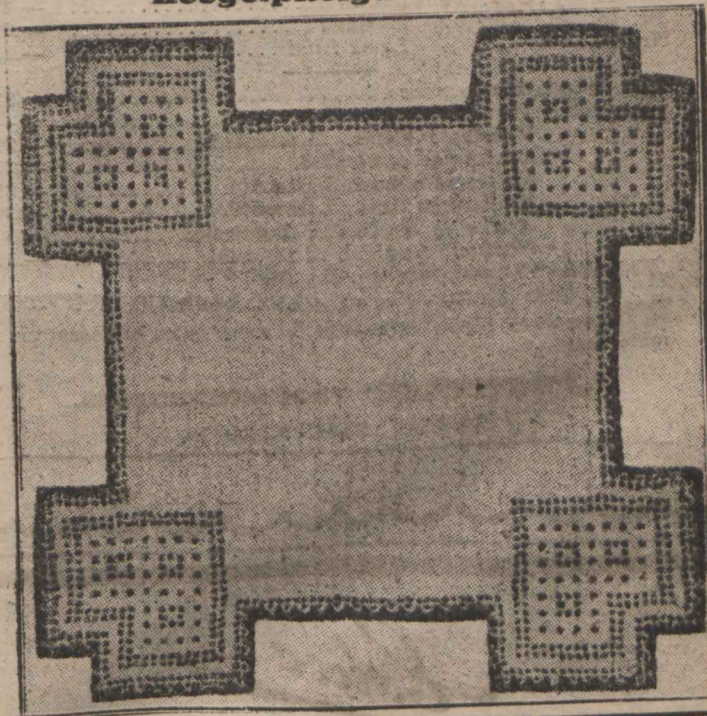
Kinole vaadatakse tihti kui min-

gisugusele pahede allikale, mis noorte hingi laostab ja neid hukutab. Selliseist vaateist on tingitud kinokeeld ja igasugused muudki takistused noortele kinoharrastajatele.

Ma pole küll n. n. „kinohaige“, kuid suhtun kinosse jaatavalt. Ükski film pole mulle ei varemil ajal ega ka nüüd avaldanud mingit halba mõju. Kino pakub mulle sageli vaheldust, meeletamatust, kuid iialgi ei istu ma kinos filminäitlejate pärast, vaid filmi eese pärast. Ma ei jumalda ühtegi kinotähte ja leian, et on lausa narrus jumaldada neid. On ju tõsi, et kino just eriti suurt kunstinaudingut pakkuda ei suuda, kuid leidub siiski häid filme, mis väärivad vaatamist, näit. kulturfilmid ja ka mõningad ajaloolised, mis koguni arendavad ja laiendavad noorsoo silmaringi. Kuid märksa enam on alaväärtuslikke filme, mis midagi pakkuda ei suuda, ja asjata aja raiskamisena tunduks nende vaatamine. Leian, et on rumalus hakata filmis esinevaid sündmusi järele ahvima, sest tõelst elu ei saa ikkagi mitte siduda filmiga. Päälegi ei tohi end liiga kergesti lasta mõjustada, ega ühest vaatekohast kergesti teise kalduda. Kino ei hukuta kedagi, kui tal juba enne sekskalduvusi pole olnud. Ja lõppeks, nõrk ja vastuvõtlik karakter võib ka igal pool sattuda halbade mõjude alla, sest ons maailmas vähe hukutavaid ja ahvatlevaid pahesid?! Tiksi.

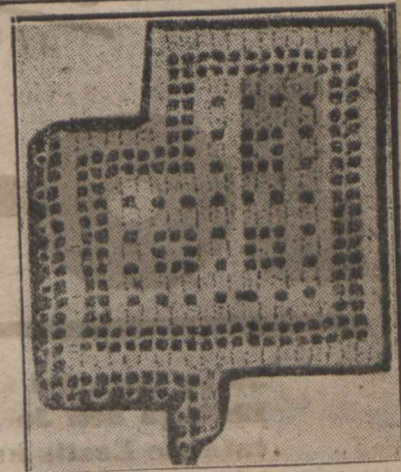
Käsitöö nurk.

Lihtsaid jõulukinke.
Heegelpitsiga linake.

Siin näeme lihtsa linakese, milline väga lihtne ja kerge valmistada. See on kaunistatud heegelpitsi motiiviga. Linakese materjaliks võib olla linane, kuid ka puuvillane riie. Vastavalt materjali jämedusele valime heegelnööri ja vastavalt heegelnööri — nõela. Motiivid heegeldatakse järgmiselt:

1. rida heegeldatakse 67 kettsilma,
2. rida — 64 sammast, 3. rida — 4 sammast, 2 õhusilma, 1 sammas, 2 õhusilma, 1 sammas, 2 õhusilma jne., rea lõpul jälle 4 sammast,
4. rida samuti kui 3. rida, 5. rida — 4 sammast, 2 õhusilma, 1 sammas, 2 õhusilma, 46 sammast, 2 õhusilma, 1 sammas, 2 õhusilma, 4 sammast, 6. rida — 4 sammast, 2 õhusilma, 1 sammas, 2 õhusilma, 4 sammast, 2 õhusilma jne., rea lõpul 2 õhusilma, 1 sammas, 2 õhusilma, 4 sammast, 7. rida — 4 sammast, 2 õhusilma, 1 sammas, 2 õhusilma, 46 sammast, rea lõpul 2 õhusilma, 1 sammas, 2 õhusilma, 4 sammast, 8. rida — 4 sammast, 2 õhusilma, 1 sammas, 2 õhusilma, 4 sammast, 2 õhusilma, 4 sammast, 2 õhusilma, 4 sammast, 2 õhusilma, 4 sammast, 2 õhusilma, 1 sammas, 2 õhusilma, 4 sammast jne. Kui

algus käes, on lihtne antud proovi järele edasi heegeldada. Kui nurgamotiivid heegeldatud, kinnitatakse nad vastavalt joonisele riidele, siis heegeldatakse ääretipud. Seks heegeldatakse: 1 sammas, 4 õhusilma, siis sammas kinnitatud eelmise samba ülemisse silma, siis sammas kinnitatud kahe silma tagant kettsilmade reale või motiivile, jälle 4 õhusilma jne. Ääretipud võib kas eraldi heegeldada kettsilmade reale ja siis linakesele tihedalt üleloomise pistes kinnitada või kohe linakesele külge heegeldada.

Enne jõulude saabumist tuleb teid üllatama üks hiigla kentsakas „kuntsimees“. Te ju teate, et „Õpilasteleht“ tahab teid kasvatada kõiksuguseid praktilisi oskusi, leidurivaimu, käteväledust, kuid nii osavat meest te pole veel eluilmaski kohanud, nagu see siin pildil on kujutatud. Ja vahest ongi parem omada vähem oskusi, kuid mitte nii pinna-lisi, kui see „tuhatkunstnik“ siin mõned oma ülesanded sooritab. Aga mis ta siin siis õieti teeb? Mitu tööd tal siir ühtaegu käsil on? Neid on nii palju ja nad on nii kummalised, et pakuvad meile hää võimaluse jõudu katsuda tähelepanu ja meeletavuse võimete mõõtmiseks. Katsu leida kõik need tööd, nimeta iga tegevus erinumbri all ja teata toimetusele postkaardiga aadr. „Õpilasteleht“, Tartu, postkast 8, kõige hiljemini 14. detsembriks s. a. Ära unusta juure lisamast oma täit nime ja täpsat aadressi.

Nende vahel, kes kõige rohkem punkte saavutanud, jagame kolm auhinda: Kr. 1.50, Kr. 1.— ja 50 sendi eest raamatuid. Võrdse punktide arvu juures määratakse auhindad loosimisel, mis toimub 15. detsembril k. 6 „Postimehe“ saalis, Ülikooli tn. 21, teisel korral. Asjastuhvitatud võistlejad, kel võimalik, ilmugu osa

võtma. Võib-olla libiseb neistki võitlustest mõni Tartusse ja osavõtja võib oma võidu jõulukingina kaasa viia.

Hindmõistatist nr. 2 lahendis.

M	a	i	õ	e	l		
M	a	a	s	v	a	a	t
u	s	t	e	l	e	n	
t	õ	r	k	s	a		
a	u	n	a				
i	i	a	l				
l	s	s	a	n	d		
o	t	t	ä	m	m		
p	o	t	t	s	e	e	n
a	a	m	s	e	r		
N	o	a	k	e	e		
k	i	l	k	k	i	l	e
e	m	a	o	j	a		
a	t	a	l	a	s		
a	r	s	t				
l	õ	a	s				
t	u	r	v	a	s		
t	a	b	a	v	u	s	t
E	n	n	o	m	u	t	t
ü	s	k	j	a	h		

Ristidega märgitud sõnad annavad G. Suitsu luuletise „Oma saar“ kaks esimest rida: „Ma sõnan merel ja sõnan, üht saart mina otsin seal“.

Seekordsel loosimisel võitis auhinna Väino Veemees, kellele 1. nov. alates saadetakse tasuta „Õpilasteleht“.

Küsimusi

ja vastuseid.

Pärast eelm. n-ri ilmumist tuli veeltgi rohkem mõtteavaldusi kino üle. Nähtavasti on see küsimus tabanud õigesse kohta, et see nii palju elavaid mõttevahetusi on esile kutsunud. Anname mõnele kinoarvustajale selleski numbris veel sõna.

Miks käin kinos?

Mida lähen kinno vaatama, see oleb filmist. Need praegu nii moes olevad operettfilmid ei sümpatiseeri mulle just erilisel, ja neid vaatan, et mõnikord vaba aega mööda saata. Kui aga on filmid tunnustatud näitlejate kaastegevusel, siis vaatan meeleldi, kuna mind huvitab jälgida näitlejate mängu. Selleks käin ka vaata-

mas hääle meelel filme, mis on filmitud ühele faabulale, kuid on erinevate näitlejate poolt filmitud, et jälgida erisugust osadesse suhtumist. Veel huvitab mind ka film lavastuslikust küljest. Samuti võib nüüd filmis hääle muusikat kuulata. Helifilmis muusika edasiandmine ju annab küll muusikale oma tämbri juure, iseäranis inimesehäälele, kuid niivõrd see siiski ei häiri, et jätta film vaatamata, sest praegu esinevad sääl tihti maailma tunnustatud jõud muusika alal. Ma.

Küllastan kino pea ainult siis, kui soovin näha häid massistseene, mis harva õnnestuvad hästi teatris ettekanuina. Meelsasti vaatan ka filme,

30. oktoober: Jakob Pärna 89. sünnipäev.
Jakob Pärn, eesti kirjanik ja

õpetaja, sünd. 30. okt. Tormas ja suri 30. okt. 1916. Elvas. Pikemalt „Õpilastele“ 3. nr. J. Pärna „Oma toa, oma loa“ viimase trüki eessõnas (C. H. Niggol'i kirjutis) ja „Eesti Kirjanduses“ 1926 (A. Raag'i kirjutis).

4. november: Jaan Lattik'u 54. sünnipäev ja F. Mendelssohn-Bartholdy 85. surmapäev.

Jaan Lattik, kirjanik ja poliitikatelane, sünd. 4. nov. 1878 Karula

v. Walgamaal, lõpetas Tartu kroonugümnaasiumi ja Tartu ülik. usuteaduskonna; pikemat aega Viljandi maakoguduse õpetaja ja mõnda aega ka õpetaja Viljandi keskkoolis; Asutava kogu ja Riigikogu liige; Vabariigi valitsuse liige ja haridusminister. — Kirjutanud ajalehtedes rohkesti mitmesuguseid artikleid ja avaldanud trükis noorsooraamatuid „Meie noored“, „Minu kodust“, „Koolipoisid“, „Surnu pruut“, samuti reisikirjeldise „Lõunamaale“.

Felix Mendelssohn-Bartholdy, saksa komponist, sünd. 3. veebr. 1809 Hamburgis, oli kõrgemate muusika-asutiste direktoriks Leipzigi, suri 4. nov. 1847. a. Romantilise muusika pääesindajaid, rahvamuusika motiivide kasustajaid. Ta vähemate rohkearvuliste tööde kõrval on tuntumad ta pikemad muusikalised teosed „Walpurgi öö“, „A-dur“ ja „A-moll“, oratoorium „Paulus“ ja „Elias“, ooperi-fragment „Lorelei“ ja „Sõnadeta laul“.

Jõulud lähenevad! Lastenäidendeid

täielikus valikus.

„Pääsukese“ kooli näitelava:

Nr. 1. J. Oro: Jõuluvana kodu. Lastenäid. 2 vaat. —25
Nr. 2. „ Jõulu ootel. Jõulunäid. 2 vaat. . . —25
Nr. 3. S. Topelius: Kust me saame jõulukuuse? 1 vaat. I. Parijõgi: Juku ja Hilda jõulujuhtumised metsas. 1 vaat. . . . . —25
Nr. 4. A. Oengo-Johanson: Atsi ja Helga jõuluõhtu. Vanaema uue-aasta hommik. J. Oro: Punamütsike —25
Nr. 5. Anni Svan: Vihase Hauka vangina. 3 seikluses. S. Topelius: Jahimehed . . . . . —25
Nr. 6. S. Topelius: Aegade peegel. Uue-aasta n. 1 vaatuses . . . . . —25
Nr. 7. S. Topelius: Olli suusasõit. Aho: Marjamati metsas . . . . . —25
Nr. 8. S. Topelius: Taavet ja Koljat. Heroil. n. 1 v. —25
Nr. 9. S. Topelius: Perdita. 1 vaat. . . . . —25
Nr. 10—11. A. Oengo-Johanson: Jõulupuu lumises laanes. Lastenäidend 4 pildis . . . . . —50
Nr. 12. M. Möll: Vangistatud jõuluvana . . . . . —25
Nr. 13. Jõulud aastapärjas . . . . . —25
Nr. 14. J. Oro: Tuhkatriinu . . . . . —25
Nr. 15. H. Tõnnov: Eksinud . . . . . —25
Nr. 16. „ Laisk Liisi . . . . . —25

Sass, Olga: Metsa põues . . . . . —30
Tasa, Ed.: Valik lastenäidendeid . . . . . 3.—
„ Vaeslaste hääks. Lastenäid. . . . . —20
„ Luuletaja. Lastenäid. . . . . —20
„ Külalised alevist. Lastenäid. . . . . —25
„ Saabastega kass. Lastenäid. . . . . —30
„ Atsike ja Kröödake. Lastenäid. . . . . —30
„ Nukkude seiklusi. Lastenäid. . . . . —30

„Pääsukese“ Lastejututuba: Nr. 21.
Kilplaste imestus. Aegade peegel. Lastenäid. . . . —20
Raamatute hinna ettesaatjaile raamatute kättesaatmine meie kulul.

„POSTIMEHE“ raamatukauplus.

TARTU, SUURTURG 16.

Noored ärisõbrad

tellimiste vastuvõtjad!

Kes teist vähemalt 10 „Õpilastele“ tellimist 3-e kuu peale vastu võtab ja nad „Õpilastele“ talitusele ära saadab hiljemalt 15. novembriks ühes tellimise hinnaga,

see saab hinnata kogu maailma vallutanud uudismängu JO-JO

Rutake tellim. äraandmistega, et pea saada enesele ülalnimetatud uudismäng

JO-JO saab ka tellida „Õpilastele“ talituse kaudu või Tartust „Postimehe“ raamatukauplusest.

Kõige lõbusam ajaviide on uudismäng

JO-JO

Hind 25 ja 35 senti.

Saadaval „Postimehe“ rmtkpl. Tartus, Suurturg 16.

Postiteel tellides 5 senti saatekuludeks juurde lisada.

Igale õpilasele on tarvilik

Õpilas-Sõber

tasku tähtsamat 1932/33. aastaks. Ilmus 10-da aastakäigu puhul eri-väljaandena ilukõites. 192 lehekülge tuumakat sisu. Hind ainult 50 senti. Saada igalt poolt. Pealadu Oskar Luik'i kirjastus Tartus, Rütli tn. 14.

Õpilased, nõudke „KULTUURI“ vesivärve ja kriite

Värvid lasevad segada.

Värvid lasevad segada.

JALANOUE TOOSTUS

„KIIRKÄIK“ Tähe tän. 88

TOLSTOI NURGAL.

Parandab õpilastele jalanõusid alandatud hinnaga.

Firma „RIIETUS“

Omanik A. Nuusa

Ülikooli tän. 11, telef. 11-87.

Ülikooli tän. 11, telef. 11-87.

Valmistab moodsaid rõtvastistõid oma ja tellija riidest.

Tegev ja vastutav toimetaja: M. Nurmik. Väljaandja: K. k/ü. „Tõukool“. Talitusjuht: Verner Kask. E. K. Ü. „Postimehe“ trükk. Tartu, 1932.

